Spedizione in abbonamento postale
Poštnina plačana v gotovini

ILUSTRIRANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Cena 1 lira

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XIV. V Ljubljani, 19. novembra 1942-XXI. Štev. 43 *(679)*

Izkušnja je kos preroka.

Slovenski pregovor

»DRUŽINSKI TEDNIK«
Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III. Poštni predal št. 345. Telefon št. 33-32. — Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393. — Kolkopisov ne vračamo, nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za odgovor je treba priložiti 2 lire v znamkah.

NAROČNINA
1/4 leta 10 lir, 1/2 leta 20 lir, vse leto 40 lir. V tujini 64 lir na leto. — Naročnino je treba plačati vnaprej.

CENE OGLASOV
V tekstnem delu: enostolpčna petitna vrsta ali njen prostor (višina 8 mm in širina 55 mm) 7 lir; v oglasnem delu 4.50 lire. V dvobarvnem tisku cene po dogovoru. — Notice: vrstica 7 lir. Mali oglasi: beseda 0.50 lire. Oglasni davek posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Danes:

Naš novi ljubezenski roman

V NOVE ZARJE

(Gl. str. 5.)

SIJAJNI USPEHI LETALSKIH SIL OSI

Število ton potopljenega sovražnega ladjevja je čedalje večje

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 13. novembra svoje 901. vojno poročilo:

V Franciji in na Korziki se nadaljujejo predvideni premiki naših čet.

Poveljnik francoske mornarice v Sredozemlju in poveljnik obalne obrambe v Toulonu sta slovesno izjavila, da bosta branila francoske vojne ladje in pomorsko trdnjavo Toulon pred vsakim napadom anglosaških sil. Hitler in Duce sta zato zaukazala, da italijansko-nemške sile ne bodo zasedle območja utrdbe v Toulonu.

V Marmariki so angleške oklepne enote obnovile močne napade. Letalstvo je v ponovnih nastopih obstreljevalo in razbijalo sovražne kolone.

Italijanska torpedna letala in italijanski bombniki so v ponovnih valovih napadli angleško-ameriške pomorske skupine v zalivu Bougie in dosegli nove uspehe. S torpedi smo zadeli in težko poškodovali križarko vrste »Leander«, velik rušilec in dva parnika, izmed katerih je imel eden več ko 10.000 ton. Eno trgovsko ladjo, natovorjeno s strelivom, smo zadeli in je zletela v zrak. Dva druga, z bombami zadeta parnika, sta se vnela, dočim smo poškodovali tudi pristaniške naprave.

Major Carlo Emanuele Buscaglia, ki je vodil svojo slavno skupino torpednih letal in je s svojo novo zmago potopil več ko 100.000 ton sovražnega ladjevja, se ni vrnil v oporišče. Dvoje drugih naših letal se ni vrnilo.

Eno angleško letalo smo sestrelili.

Nemški letalski oddelki so izvedli uspešne napade na sovražne ladje v alžirskih vodah ter so potopili eno 10.000-tonsko prevozno ladjo, zadeli dve križarki in tri rušilce ter poškodovali mnogo drugih enot: na nekaterih od teh so bile eksplozije.

Naša podmornica, ki se je udeležila bojev na obali francoske Severne Afrike in ji je poveljeval poročnik bojne ladje Pasquale Gigli, je potopila v enem samem napadu dve sovražni trgovski ladji s skupno 25.000 tonami.

Pri zadnjih napadih na Sardinijo je sovražnik po svojih lastnih priznanjih izgubil 18 bombnikov. Mnogo razbitin je plavalo ob obali.

Ena naša podmornica je s topovi sestrelila eno sovražno štirimotorno letalo.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 14. novembra svoje 902. vojno poročilo:

Včeraj je sovražnik v Marmariki pritiskal na širokem odseku. Nasprotne kolone so dosegle Tobruk, ki so ga italijansko-nemški oddelki izpraznili, prej so pa uničili vojaško važne naprave.

Pri napadu na Bengazi je trdnjavska protiletalska obramba zadela in sestrelila dve angleški letali.

Letalske sile so nadaljevale z udarci po sovražnem brodovju v alžirskih vodah. Nemški bombniki so ponovno zadeli in težko poškodovali trgovske in vojne ladje.

Eno sovražno letalo smo sestrelili.

Naša podmornica pod poveljstvom poročnika bojne ladje Rigoliia je v smelem manevru vdrla v sidrišče pristanišča Bougie ter torpedirala in potopila 10.000 tonski parnik.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 15. novembra svoje 903. vojno poročilo:

Napredovanje angleških sil v Cirenaiki se nadaljuje ob žilavem odporu italijansko-nemških čet, ki so v hudih borbah ponovno zaposlile sovražnika.

Zelo živahno je bilo delovanje letalstva nad Sredozemskim morjem in francosko Severno Afriko. Devet letal so sestrelili lovci Osi, eno pa je zadelo protiletalsko topništvo z otoka Pantellerije; letalo se je vnelo in treščilo v morje.

Med uspelim napadom v nizkem poletu nad nekim letališčem francoske Severne Afrike so italijanska napadalna letala s strojnicami obstreljevala in zažgala številne sovražne dvokrilnike, ki so se tamkaj komaj spustili na zemljo.

Nadaljevali so se letalski in pomorski napadi na angleško-ameriške edinice v alžirskih vodah. Ob zori današnjega dne je naša podmornica pod poveljstvom pomorskega poročnika Rina Erleria zadela z dvema torpedoma ob pomolu v Bougieju angleško križarko razreda »Leander« s 7.200 br. reg. tonami. Križarka se je potopila.

Na vzhodnem Sredozemskem morju so naša torpedna letala z uspehom napadala sovražnikovo pomorsko formacijo in hudo poškodovala torpedni rušilec, ki se je najbrže potopil.

Iz vseh operacij zadnjih dni se 10 naših letal ni vrnilo.

Ob zadnjem sovražnem napadu na Genovo je obžalovati 5 mrtvih in 6 težko ranjenih. Imena žrtev bodo objavljena v krajevnih listih.

Podmornica pod poveljstvom pomorskega poročnika Gianfranca Gazzane je na Atlantiku dosegla nove uspehe, ker je potopila oboroženo angleško motorno ladjo z 10.000 br. reg. tonami in s topovskimi streli potopila še oboroženi parnik »Vueerhaven« s 3.500 br. reg. tonami. V 10 dneh je ta naša podmorska enota v celoti uničila več ko 30.000 ton sovražnega ladjevja ali ladij, ki so plule za sovražnika. Ujeli smo nekaj sovražnih posadk, med njimi tudi enega kapitana.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 16. novembra svoje 904. vojno poročilo:

V soglasju s francoskimi civilnimi in vojaškimi oblastmi so se italijansko-nemške čete izkrcale v Tuniziji.

Premiki naših čet na Korziki in v južni Franciji se dopolnjujejo.

Italijanski bombniki so napadli letališča v Severni Afriki. Nekaj sovražnih letal je bilo sestreljenih na zemlji, drugih 6 pa so v boju sestrelili lovci, ki so bili v spremstvu bombnikov.

Sile Osi so se včeraj srdito borile s sovražnimi enotami v Cirenaiki. Sovražno letalstvo se je zapletlo v ponovne dvoboje z našimi lovci, ki so brez lastnih izgub sestrelili tri letala.

Naše letalske skupine so v nizkem poletu uspešno obstreljevale in razpršev ale angleška oklepna sredstva in kolone, ki so jim zadale občutne izgube.

Preteklo noč so angleška letala znova bombardirala mesto Genovo, ki je imelo veliko škodo v stanovanjskih četrtih. Ugotovljeno število žrtev med civilnim prebivalstvom znaša 4 mrtve in 23 ranjenih. Njihova imena in primki bodo objavljeni v mestnem časopisju.

Knez Piemontski pri Duce'u

Duce je 14. t. m. sprejel v Beneški palači Kr. Vis. kneza Piemontskega, maršala Italije, poveljnika armadne skupine v srednji in južni Italiji, ki mu je poročal o vojaških vprašanjih.

Vladarjeva zahvala Visokemu Komisarju

Kot odgovor na brzojavno čestitko, ki jo je poslal Visoki Komisar ob priliki rojstnega dne, je Ni. Vel. Kralj in Cesar blagovolil odgovoriti sledeče:

»Ni. Vel. Kralj in Cesar se zelo prisrčno zahvaljuje Vam in prebivalstvu pokrajine za vljudne in prijetne pozdrave.« Minister Kraljeve Hiše Acquarone.

Visoki Komisar predsedoval seji Pokrajinskega odbora za protiletalsko zaščito

Visoki Komisar je v nedeljo predsedoval v Vladni palači seji Pokrajinskega odbora za protiletalsko zaščito, ki so ji prisostvovali Zvezni tajnik, Podprefekt dr. David Kvestor, župan, Poveljnik protiletalske zaščite ter drugi člani Pokrajinskega odbora.

Podprefekt dr. David je poročal o delovanju odbora, nato so pa proučevali probleme o javnih in zasebnih zakloniščih, določilih za gašenje požarov v primeru potrebe delovanja tehničnih čet in službe za takojšnjo pomoč, zatemnitvi in določitvi načelnikov poslopij.

Visoki Komisar je naposled povzel glavne točke razprav, dal nadalina navodila za delovanje in naročil, naj se čimprej izvrše stavljeni predlogi.

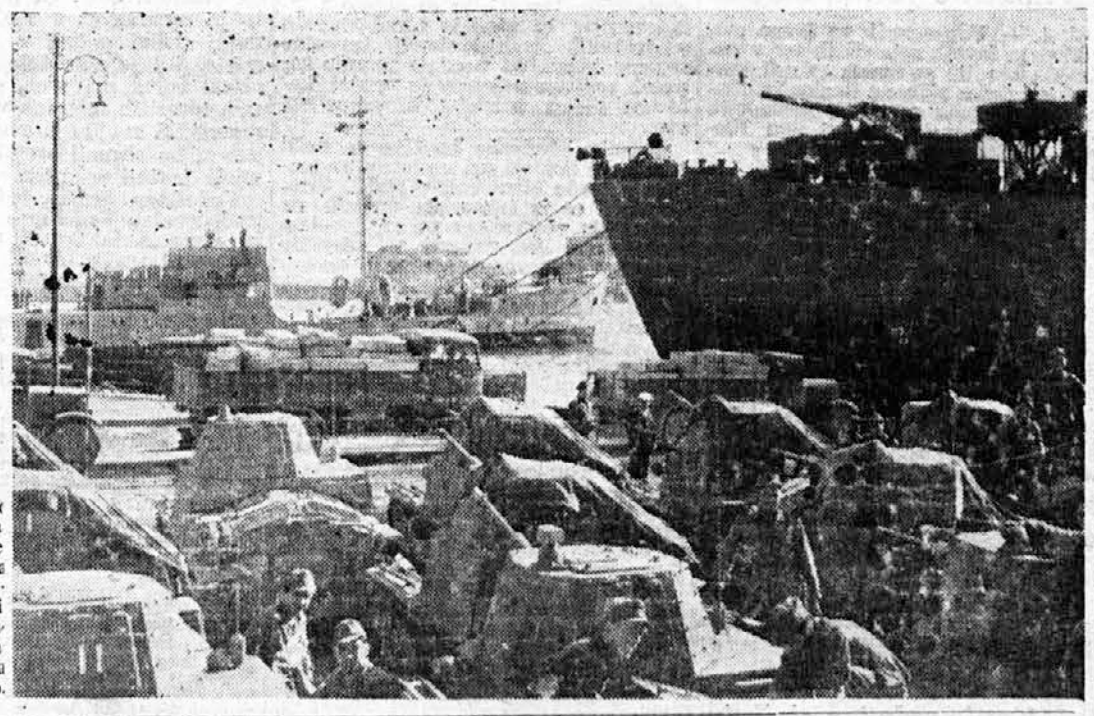

In un port italiano, Carica mento di mate riale per l'Afric Settentrionale. V nekem itali janskem pristaniščU. Vkrcava nje materiala za Severno Afriko.

Novi hrvatski konzul pri Visokem Komisarju

Visoki Komisar je sprejel v Vladni palači dr. Antona Zvonimirja Ivaniča, bivšega konzula Nezavisne Države Hrvatske, ki je povišan v višjega svetnika in prestavljen kot važen funkcionar v hrvatsko zunanje ministrstvo, skupno z novim hrvatskim konzulom prof. Salihom Baljičem.

Dr. Ivanič je izrekel Visokemu Komisarju besede prisrčne zahvale in v njih označil vso prisrčnost v sodelovanju med vladnimi oblastmi in predstavnikom zavezniške države.

Prav tako je tudi prof. Salih Baljič pozdravil Eksc. Graziolija s toplimi pozdravnimi besedami in izrazil željo, da bo še v naprej vladala prisrčnost v vzajemnih odnosih obeh držav.

Eksc. Grazioli se je dr. Ivaniču zahvalil za njegovo sodelovanje in mu želel na novem mestu mnogo sreče in mu čestital k njegovemu povišanju.

Novi hrvatski konzul v fašistovskem domu

Zvezni tajnik je v Domu Fašija sprejel v soboto novega hrvatskega konzula v spremstvu njegovega prednika. Hrvatski konzul je posebej obiskal Zvezo borbenih fašijev v Ljubljani, da bi tako pokazal simpatije, ki vežejo oba zavezniška naroda in ustaško gibanje, ki stoji v prijateljski državi ob strani naše Revolucije.

Zvezni tajnik je pridržal hrvatskega konzula in razpravljal z njim o nekaterih vprašanjih, ki se tičejo odnosov Stranke s predstavnikom zavezniškega naroda.

PRAVA RESNICA

V soboto dne 14. novembra je imel po ljubljanskem radiu časnikar g. Alessandro Nicotera v okviru svojih predavanj »Pogovori s slovenskim ljudstvom« naslednji govor:

Med »čudovitimi zgodbami« pisatelja Edgarja Poeja je tudi znana zgodba, ki med drugimi proslulimi njegovimi spisi nosi naslov: »Dva zločina v ulici mrtvašnice«.

Ta povest uči, da ne smemo verovati pričevanjem. Človeški vid in sluh sta popolnoma nezanesljiva in nezadostna. Dejstva se baje razvijajo po svoji logiki in po domišljiji primera in to nima nič skupnega s skromno logiko in prav tako skromno domišljijo širokih ljudskih množic.

V tej povesti se izjave resnično ne strinjajo in se čedalje manj bližajo stvarnosti dejstev. No torej, v Ljubljani se pa dogajajo še bolj čudne stvari kakor v Poejevih povestih. Tukaj je za vsak zločin — in jih je toliko — na razpolago tisoč razlag, prav tako jih je pa tisoč, ki se med seboj strinjajo v tej točki: aretiranec, obsojenec in tisti, ki je bil ustreljen zaradi zločina, je zmerom nedolžen. Nepogrešljivo in vsakokrat, kadar je udarila sablja pravice z vso težo in ostrino, je zgrešila: zmerom je avtomatično odpovedala.

To je nekaj strahotnega, prav gotovo nekaj primernega za povesti po načinu ameriškega pisatelja, s to svojo čudno usodnostjo.

Torej bi bile osebe — in dejansko so — ki so popolnoma prepričane, da organi policije nikdar ne smejo imeti uspeha pri lovu na tiste, ki so odgovorni za zločin (predobri ljudje pa so vidno zadovoljni zaradi izredne prevejanosti zločincev, zaradi prebrisane priprave atentatov) ter pri vsakem novem dogodku zatrjujejo, da je zločinec prav gotovo in vedno nekdo drugi, ne pa tisti, ki so ga zajeli in zaprli.

O usmrtitvah pa pravimo: vsi ustreljeni so nedolžni, nedolžen je tudi ropar, če je slučajno med ustreljenimi. Tudi v koncentracijskih taboriščih so vsi po pomoti. Vsi drugi, morilci, tako imenovani sadisti, organizatorji ropov, pa so na promenadi in v kinematografskih dvoranah.

Na mestu bi bilo vprašati vse te, ki toliko vedo, ali bi hoteli povedati kaj več točnega o pravih zločincih, ki so odgovorni za toliko zločinov. Toda to bi bilo brez koristi. Če vedo, tedaj molče. Če pa ne vedo, tedaj se hlinijo, kakor da vedo in molče, če pa je končno kak zločinec aretiran in ustreljen, tedaj skušajo motiti potek procesa in vpijejo, da se je zgodila pravna pomota. Širi se govorica, da je ustreljeni žrtev policijske maščevalnosti in so mučeniki, ne ideje, ampak nedolžnosti.

Tudi v obsodbi zaradi umora fašista Zitta — in to je bilo pričakovati — se je takoj razširila govorica, da sta ustreljeni in na hotnica, ki je bila obsojena na dosmrtno ječo, bili nedolžni priči, ki sta padli v običajno zasedo policije.

Toda bodisi Kokalj, bodisi Novakova sta bila obsojena zaradi izrečnega zločina pomoči pri umoru z obremenilnimi okoliščinami, poleg tega pa zaradi članstva v prevratni družbi in sodelovanja pri podtalni propagandi, oboroženi tolpi, zaradi atentata nad varnostjo države in zaradi prepovedane nošnje orožja. Ali se vam zdi, da je to malo?

Poglejmo torej, kako je bil zločin pripravljen: Kokalj, ki so ga klicali Tine, in neki drugi zločinec po imenu Pepe, čigar istovetnost je že ugotovljena, pa se še skriva, sta se srečala nekega dne na Vodnikovi cesti. Tine pripoveduje: »Pepe je bil tam in me je čakal, prav pred gostilno Lasan. Rekel mi je: tu bomo ubili nekega Italijana, ki nam je naredil veliko zla; imam te za človeka, ki mi bo pomagal. In če ti toliko zaupam, mi moraš pomagati. Imel boš zelo lahko nalogo: stal boš na Vodnikovi in pazil, če prihaja straža. Drina ga bo pripeljala semkaj, jaz in drugi mladenič ga bova napadla; torej ti boš za stražo. Sprejmeš ali ne sprejmeš?«

Jaz sem odgovoril: »Bom.«

Da, Tine ni mnogo odgovoril. Točno ob 20.30 zvečer je bil na vogalu Vodnikove, sprejemal je navodila, kako naj se vede, če pride slučajno straža, ko bodo oni na delu. Tine je čez pol ure slišal strele; zločin je bil izvršen. Nato se je oddaljil, zmeden in razburjen, kakor pravi. Mi si ga pa nasprotno predstavljamo z rokami v žepih, mirnega in zadovoljnega, kot človeka, ki je izvršil svojo dolžnost in gre domov, ne da bi se vprašal, kdo je tisti in kaj je zakrivil Italijan, da so ga ubili, in pri čigar umoru je sodeloval.

Elementi te vrste, če jih je gotovo število, lahko prinesejo nesrečo nad vso deželo; tem večjo nesrečo, če najdejo še občudovalce in zagovornike in podporo v govorici, da so nedolžni. Ta govorica kroži po nekaterih ljubljanskih krogih. Na te kroge se obračamo, da jim povemo, da je njihovo nezaupanje iz taktičnih ozirov prvi vzrok mnogih tragičnih nesporazumov. Če gre tu za prirojeno nezaupanje, na žalost ne more biti tu nobene pomoči.

Nikdar ne bo mogel postati položaj dovolj jasen, če ne bo jasna zavest. Preveč je takih ljudi, ki so navajeni na dvojno igro in preveč je še drugih, ki mislijo, da imajo nenadkrilijive darove rokohitrstva in preveč tistih, ki so njihovi občudujoči gledalci.

Zdi se nam nujno, da vztrajamo na tem vprašanju, zakaj vse kaže, da je dobro delo če prepričamo tiste, ki prirejajo take predstave, da jih ne ponavljajo več kadar je že igra razkrinkana.

Resnica je, da se tanko orožje lokavosti lahko nameri na tistega, ki ga uporablja: tako se lahko zgodi, da nato ne verjame več niti nedolžnim.

Resnica mora vladati v možganih, ker pomote so možne samo zaradi izjav zločincev, zaradi molčanja prič in zaradi sodelovanja javnosti. Pomisliti je treba, da vse težkoče, ustvarjene iz raznih vzrokov, po normalni poti pravice, moreio še bolj poostriti pravico samo. Ne smemo pozabiti, da je tudi po kazenskem zakonu zamolčanje sodelavcev pri zločinu kaznivo in je ravno v tem največja sokrivda.

Daimo, da mo, z napačnimi ovadbami... z nedolžnimi priznanji, s hotene

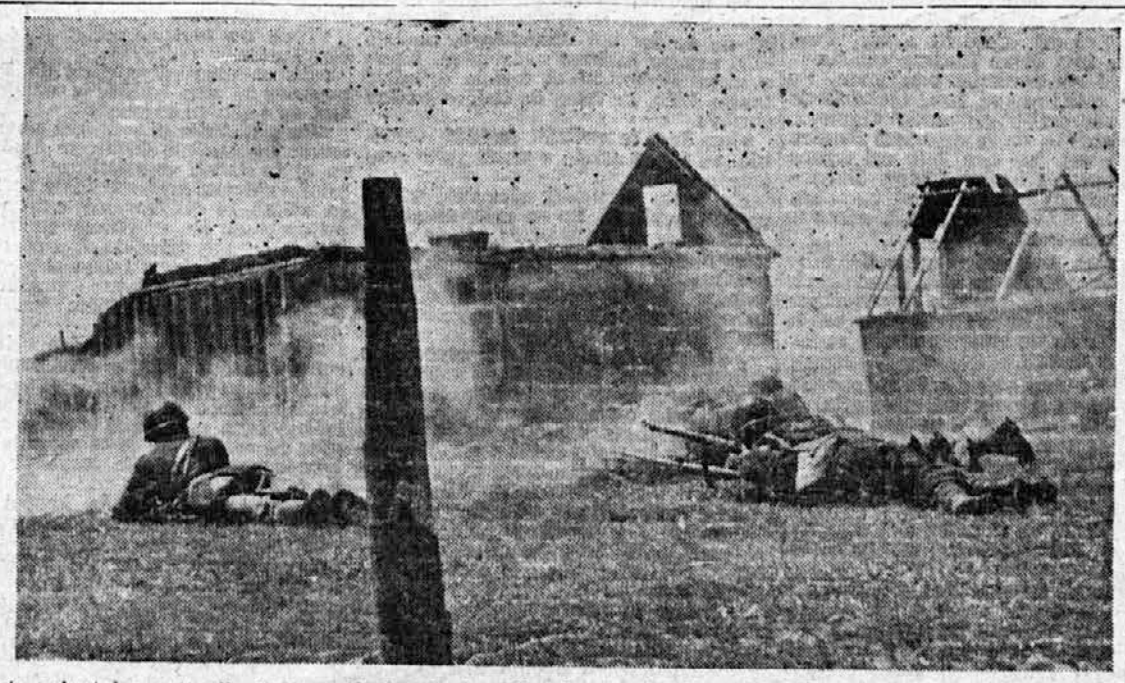

Frante orientale: pattuglie italiane in Russia in offensiva contro i resti della resistenza sovietica. — **Vzhodno bojišče:** italijanske patrulje v Rusiji v ofenzivi proti ostankom sovjetskega odpora

zmedenostjo, z mučnimi zamolčanji. Tudi orožje pravice se da obrabiti.

Tako je zaman vsak trud preskrbovati si alibi zase in za druge: izpovedovati zvestobo in po krivem prisegati na resnico. Nihče več ne bo verjel.

Potem pa pojdite in poiščite v nerazrešljivem vozlu gora sodnih spisov, kje je resnica.

In če bi hotel kdo s sofistično bistroumnostjo, ki bi razjedla najboli skaljeno jeklo pravice po resnici razumeti razliko med tistim, ki ubija in onim, ki mu drži kol, bi moral razglasiti eno samo resnico: oba sta enaka.

Predpisi o igranju narodnih himen v javnih lokalih

Čl. 1. — V prostorih za javne prireditve in javnih zabaviščih ter v gostinskih obratih se smeta svirati kraljeva koračnica »Marcia Reale« in himna »Giovinezza« samo ob naslednjih dneh: 8. januarja: rojstni dan Njenega Veličanstva Kraljice Cesarice: 23. marca: ustanovitev italijanskih bojevniških fašijev: 21. aprila: ustanovitev Rima in proslava dela: 24. maja: obletnica napovedi vojne 1915-1918: prvo nedeljo v juniju: praznik ustave: 15. septembra: rojstni dan Ni. Vis. Prestolonaslednika: 20. septembra: obletnica vhoda italijanske vojske v Rim: 28. oktobra: obletnica pohoda na Rim: 4. novembra: rojstni dan Njegovega Veličanstva Kralja in Cesarja.

Čl. 2. — Poleg v predniem členu Reale« in »Giovinezza« v omenienih prostorih in obratih samo, če pokrajinsko vladno oblastvo to posebej odredi.

Čl. 3. — Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo po postopku iz naredbe z dne 26. januaria 1942-XX št. 8 v denarju do 3000 lir.

Čl. 4. — Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Pošiljanje paketov civilnim internirancem

Visoki Komisariat za Ljubljansko pokrajino objavlja:

Potom pristoinih mestnih vojaških poveljstev so bili ustanovljeni vojaški uradi v sledečih krajih: Ljubljana, Logatec, Grosuplje, Novo mesto, Kočevje in Črnomelj zaradi pošiljania paketov civilnim internirancem, ki smejo vsebovati izključno oblačila.

Paketi morajo biti tako opremljeni, da se ne pokvari vsebina niti v času, ko je paket v uradu, niti med vožnjo. Zato se ne bodo sprejemali paketi, katerih ovoj ni dovolj močan in trpežen.

Pakete mora pošiljatelj opremiti s sledečimi navedbami: osebni podatki in bivališče pošiljatelja, osebni podatki naslovljenca in koncentracijsko taborišče, v katerem je naslovljenec, brutto teža paketa in seznam vsebine. Iste navedbe morajo biti tudi v notranjosti paketa. Za vsak predan in sprejet paket bo pošiljatelj prejel potrdilo.

Paketi se morajo predajati uradu odprti in se zaprejo v navzočnosti pošiljatelja. Naslovljeni smejo biti samo na civilne osebe, internirane po vojaških oblastvih in ki so v koncentracijskih taboriščih na Rabu, Monigo (Treviso), Padova in Gonars (Udine).

Gori navedeni uradi bodo počenši s 1. decembrom t. l. sprejemali tudi mesečne pakete z živili v teži do 5 kg, namenjene civilnim internirancem, ki so se doslej pošiljali preko Italijanskega Rdečega križa v Ljubljani.

Kdor ni navedel trgovca s kurivom ali je navedel ljubljanski mestni preskrbovalni urad v svoji prijavi za drva, naj pride med 8. in 12. uro vsak dan na mestno pristavo, kjer bo dobil nakazilo in drva.

Tipizirano pohištvo nameravajo uvesti v Italiji. Popolne stanovanjske opreme za 2 do 4 sobe bi stale približno 10 do 20.000 lir, kar je približno četrtina sedanje cene. Posebej predvidevajo tudi izdelavo spalnice in kuhinje za rudarje, ki bi stala približno 6000 lir. Zaradi tega menijo, da bodo morali dodelievati novo pohištvo predvsem osebam, ki so najboli potrebne, na primer novoporočencem, prestavljenim uradnikom itd.

Proizvodnjo igrač so v Italiji prepovedali s posebnim zakonskim odlokom z dne 3. oktobra. Doslej izdelane igrače se lahko prodajajo samo do 1. marca prihodnjega leta. Industrijci, obrtniki in trgovci, ki se pečajo z izdelovanjem in prodajo igrač, morajo v dvajsetih dneh sestaviti inventar svojega blaga, za prodajo morajo pa uvesti register nakupov in prodaj, katerega vidira pristojni korporaciiski svet.

Ostanke starinske bazilike so našli kmetje in delavci pri urejevanju apnenice v gozdu blizu Pole v Italiji. Strokovnjaki so iz izkopanin dognali, da je bazilika stala v osmem ali devetem stoletju po Kr. Oblasti so odredile previdno izkopavanje, da ne bi po nesreči umetnine pri delu poškodovali. Doslej so izkopali nekatere dele oltarja, zlasti ograjo in temelje za oltar. Vse kaže, da je bil v temelje vzidan velikanski rimski steber z odprtino, v kateri so najbrž hranili relikvije.

Beograjski listi poročajo, da so zaradi nizkega vodnega stanja morali spet ukiniti ladijski promet na progi Beograd—Šabac.

Evropsko poštno, telegrafsko in telefonsko zvezo so ustanovili na poštnem kongresu na Dunaju. K zvezi so pristopile Italija, Albanija, Nemčia, Bolgarija, Hrvatska, Danska, Finska, Madžarska, Norveška, Nizozemska, Romunija, Slovaška in San Marino. Dogovor bo stopil v veljavo 1. aprila 1943. Predšednik kongresa je poudaril, da je nova poštna zveza prvi korak k bodoči preobrazbi evropske celine.

Stare dinarske kovance so z novo odredbo na Hrvatskem popolnoma vzeli iz prometa. Te dni so ustanovili državno kovnico za kovance. Zakladni minister je pooblaščen za izdajo hrvatskih kovancev v skupni vrednosti 335 miljonov kun. Kovanci po 25 in 50 banic bodo narejeni iz cinka, kovanci po 1, 2 in 5 kun pa iz zlitine aluminija, bakra in železa.

Za zaščito štajerske noše je izdal 17. oktobra gauleiter za Spodnještajersko dr. Ueberreiter naredbo, po kateri je prepovedano nositi tuicem, ki niso nemške narodnosti, štajersko nošo ali njene dele. S tem je vzel vsakdanje in svečano oblačilo Štajerk in Štajercev v posebno zaščito.

Zavod za proučevanje židovstva, prostozidarstva in boljševizma so pretekli mesec ustanovili v Zagrebu kot podružnico meduarodnega zavoda za proučevanje židovstva. Zastopnik za Hrvatsko je postal Vladimir Utvić.

Posestnike gozdov v okolici Ljubljane, ki jim je ljubljanski mestni preskrbovalni urad odredil sekanje drv za preskrbo ljubljanskega prebivalstva, urad opozarja, da bo mestni preskrbovalni urad prevzemal drva, ki jih morajo gospodarji oddati po dobljenih odlokih, v skladišču na mestni pristavi in nič več na skladišču prejšnjega sokolskega doma v Šiški.

Hrvatsko državno posestvo v Božjakovini nameravajo modernizirati. Najprej bodo zgradili nov velik hlev za 240 glav živine. Hlev bo dolg 100, širok pa 24 metrov. Vsa modernizacija bo veljala okoli deset milijonov kun.

Barvanje usnjenih izdelkov s specijelno barvo na brizgalnik. Barve in aceton — Efaks — Napoleonov trg.

Tel. 40 88
DRVA PREMOG
GOMBAČ
GLEDALIŠKA 14

Smrtna nesreča se je pripetila v soboto 14. t. m. na Tržaški cesti v Ljubljani. Žrtev je postal ugledni ljubljanski časnikar, glavni urednik tednika »Domovine« in urednik »Jutra« g. Filip Omladič. Smrt ga je dohitela, ko se je nameraval s svojega doma v Rožni dolini peljati s tramvajem v mesto. Bil je star šele 52 let in je užival ugled pri vseh svojih stanovskih tovariših in sploh vseh, ki so ga poznali. S svojim kremenitim značajem si bo ohranil svetal spomin. Žalujoči družini naše iskreno sožalje.

Vodnikova družba izda letos svojo tradicionalno **Vodnikovo pratiko 1943.** in **Janka Kača** povest »Na novinah«. Članarina znaša Lir 16, ekspedicijski stroški pa Lir 1, odnosno 2. Člani, ki ne naročijo knjig potom družbenih poverjenikov, temveč direktno v pisarni Vodnikove družbe in želijo, da jim knjige pošljemo po pošti, plačajo Lir 20. Vodnikove knjige izidejo o Miklavžu.

Osebne vesti

POROČILI SO SE:

V Ljubljani: g. Marjan Prebil in gdč. Nada Žigonova.

Na Rakeku: g. Vincenc Zuccato, železniški uradnik, in gdč. Nada Klemenčičeva.

Bilo srečno!

UMRLI SO:

V Ljubljani: Peter Marincelj, gostilničar; Štefan Grmovšek, vlakovodja državnih železnic v pok.; Alojzij Golob, zvaničnik državnih železnic v pok.; 64letni Pavel Kobal, orožniški narednik v pok.; 61letna Zofija Mikličeva, zasebnica; Alojzij Lenček, ravnatelj javnih skladišč v Ljubljani; Franc Tauzes, finančni računski ravnatelj v pok.; 52letni Filip Omladič, urednik »Domovine«; 81letni Jože Pristov, poštni poduradnik v pok.; 77 letna Ana Špenkova, trgovka; Jožefa Štepečeva, zasebnica.

V Mariboru: 59letna Marija Egerjeva; 75letni Ivan Drozg, delavec; 73letni Šimen Cenc.

V Prevaljah: 80letna Avgusta Orlova.

V Medvodah: 62letni Franc Krel, tovarniški delavec.

Na Javorniku: Jože Svetlin, uradnik Kranjske industrijske družbe.

V Račah: 83letna Marija Poharjeva, zasebnica.

Na Raki: Anton Naghč.

V Pestumiji: 75letna Terezija Smerdujeva.

Naše sožalje!

Filatelija

NOVE ZNAMKE

(Glej začetek v prejšnji številki!)

Štiri lepe znamke s slikami knezov je izdal **Liechtenstein.** Vrednote: 20 Rp. rdeča, 30 modra, 1 fr vinskordeča, 1.50 rjava. Bakrotisk.

Madžarska je dala filatelistom spet lepo serijo znamk; to pot v korist rdečega križa. Vrednote: 3+18 f. olivne barve, 8+32 f. rjastorjava, 12+50 f. vijoličasta in 20 f.+1 Pengö sivomodra. V kratkem izide v isti namen še ena serija. — V spomin na Štefana Hortyja bodo izdali žalno znamko za 20 filerjev brez pribitka.

Zbiratelji Monaka bodo morali poseči globoko v žep, če si bodo hoteli nabaviti dobrodelno serijo, ki je pravkar izšla. Obsega 15 vrednot in sicer: 2+3 c, 5+5 c, 10+5 c, 20+10 c, 30+30 c, 40+40 c, 50+50 c, 75+75 c, 1+1 fr, 2+1, 2.50+2, 3+3, 5+5, 10+5, 20+5. Vsa naklada je bila razprodana že v predprodaji.

V Nemčiji so izšle naslednje znamke: ob desetletnici »nemškega društva za zlatarsko umetnost« dve znamki: ena za 6+4 pf. rdeče barve in zelena znamka za 12+88 pf. Za proslavo dneva SA znamka za 6 pf. vijoličaste barve. Ob priliki 400letnice smrti izumitelja žepne ure, Petra Henleina, vijoličasta znamka za 6+24 pf. Dalje je izšla spet serija novih znamk za službene pošiljke. Stari črtež (emblem), a na papirju brez vodnega znaka ni v delno spremenjenih barvah. Vrednote: 3, 4, 5, 6, 8, 10, 12, 15, 20, 30, 40 in 50 pf. Barve so iste kakor pri ustrezajočih znamkah za navadno pošto.

Tudi **Norveška** ima potrebo po novih službenih znamkah. Izhajale bodo postopno. Za zdaj je prišla na svet šele vrednote za 7 öre. — Še v starem črtežu je izšla vrednota za 100 öre. — Pesnika Wessela so se spomnili z dvema znamkama: 15 öre rjava in 20 öre rdeča.

San Marino je natisnil na vrednoto za 10 ct zadnje serije (Rab) priložnostno besedilo (San Marino-Rimini in datum) in novo vrednost 30 ct.

Ob priliki poštnega kongresa na Dunaju je izdala **Slovaška** serijo treh znamk: —.70, 1.30 in 2.— Ks. — Od novih portovnih znamk so tu doslej izšle za 10, 20, 40, 50 h in 1 Ks. Sledile bodo postopno še za 60, 80 h, 1.10, 1.30, 1.60, 2.—, 2.60, 3.50, 5.— in 10.— Ks.

Srbija je izdala dodatne znamke k novi frankovni seriji s slikami samostanov. Nove so: 1 din rdeča (Kalenić), 1.50 rjava (Ravanica), 3.— modra (Ljubostinja), 16.— siva (Studenica). — Posebnost so nove znamke v korist siromakov. Izšle so v majhnih polah, ki obsegajo četvorček vsake od štirih vrednot: 2+6 din v vijoličasti barvi, 4+8 v ultramarinasti, 7+13 v zeleni in 20+40 v karminasti. Naklada je 12.500 pol po 4 serije, t. j. 50.000 serij.

Španija: novi sta frankovna znamka za 40 ct (Caudillo) v rjavi barvi in modra doplačilna znamka za 5 ct.

150letnico narodnega muzeja so na Švedskem proslavili z dvema znamkama. Izšli sta rdeča za 20 öre in olivna za 40 öre. Poleg teh so izdali še rožnato za 10 öre in modro za 90 öre, obe za stoletnico ljudskih šol.

Kakor vsako leto bodo v **Švici** dali v letošnjem decembru v promet dobrodelne znamke »Pro juventute«. Z letošnjo serijo bo končano prikazovanje narodnih noš na znamkah. Za letos sta jim ostali še dve. Ti sta prišli na znamko za 10+5 cnt (rjava in modra) in za 20+5 (rdeča in modra). Na preostalih dveh, t. j. na vrednoti za 5+5 (zelena) in 30+10 (modra) bosta prikazana N. Riggenbach in Konrad Escher von der Linth.

Vojnih ujetnikov se je spomnil **Vatikan.** Izdal je v ta namen tri znamke v vrednosti po —.25 — zelena, —.80 — rjava in 1.25 L modra.

*

Proti pričakovanju bosta izšla letos tudi kataloga tvrdke Senf in Froede, vendar v sila majhnih nakladah.

D. Gruden.

OKVIRJI
za
SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE,
KLEIN
LJUBLJANA, Wolfova 4

ŠPORTNI TEDNIK

Na domačih travnikih je oficielne nogometne sezone konec. Ni dolgo trajala, ker se ni igralo po točkah, temveč po izločitvenem sistemu. Zato bo do prvega snega, ko se pri nas navadno pospravijo še poslednje žoge, nekaj terminov, ki jih bodo skušali izpolniti s takim ali drugačnim sporedom.

V nedeljo je bil Dopolavoro TT prireditelj majhnega turnirja.

V obeh tekmah so zapisali tadva rezultata: Mars-Zabjak 13-0, Dopolavoro-Kombinirano moštvo 2-0.

V Italiji so zavrteli sedmo kolo nogometnega prvenstva. V prvem razredu so bili rezultati: Milano-Venezia 1-2, Vicenza-Torino 0-1, Fiorentina-Liguria 5-1, Roma-Atalanta 2-1, Genova-Lazio 6-5, Juventus-Bologna 3-1, Livorno-Bari 1-1, Triestina-Ambrosiana 0-0.

Malo nenavadni, ti rezultati. Posebno tista dva 5-1 in 6-5. Da utegne pasti v eni sami tekmi enajst golov, to se redko kdaj dogaja v italijanskem prvenstvu prvega razreda. In vendar! Izdatna je bila zmaga Fiorentine in si je moštvo z njo opomoglo za dve mesti navzgor.

Od dveh zmag na »tujem« je vsaj milanski rezultat značilen. Venezia je sredi Milana zabeležila svojo prvo letošnjo zmago in se postavila z zadnjega na predzadnje mesto. Skromni so letošnji podvigi tega moštva, ki je lani ob tem času vedrilo okoli vrha razpredelnice. Torinska zmaga v Vicenzi ni nikaka posebnost, saj so Torinčani letos nekaki reflektanti za samo prvo mesto.

Z zmago Venezije je ostala v rubriki zmag še ena sama ničla: Triestina se te številke nikakor ne more iznebiti. Nedeljski remis z Ambrosiano doma je moštvo dvignil za eno mesto.

Livorno je doma in od Barija utrpel prvo letošnjo izgubo. To je nemara še najbolj presenetljiv rezultat dneva, saj je bilo malo verjetno, da bo prav Bari in celo v Livornu utegnil odščipniti vodečemu moštvu prvo točko.

V sami razpredelnici ni bilo posebnih izpremememb. Par moštev se je pomaknilo navzgor, prav toliko navzdol, sicer pa je vsaj ogrodje razpredelnice že nekako določeno. Vse kaže, da se bo poslej razvila ostra borba za posamezna mesta. Vodi še vedno nedosegljivo Livorno, sedaj s tremi točkami prednosti.

V drugem razredu so sedli na vrh Spezia, Napoli in Padova, ki jih loči samo po ena točka. Tudi v tej tekmovalni skupini so se razmere že dokaj ustalile in se je razvila pozicijska borba.

V nam najbližji skupini tretjega razreda se Pro Gorizia prav dobro obnaša in je z dvema pikama prednosti gladko v vodstvu.

Švicarji so to nedeljo v prvenstvu mirovali, ker so imeli švede v gosteh. Premagali so jih 3-1. Sodil je Nemec Bauwens.

Nemški nogometaši so postavili to nedeljo na spored finalno tekmo za Tschammerjev pokal. V finale sta se kvalificirala Schalke 04 in München 1860. Igrali so v olimpijskem stadionu v Berlinu. Knapje iz Gelsenkirchna tokrat niso imeli sreče. Morali so kloniti Monakovčanom v razmerju 2-0.

O. C.

DARMOL
najboljše odvajalno sredstvo

DETEKTIVSKA POVEST

SKRIVNOST TETINE DEDIŠČINE

NAPISAL HERBERT ADAMS

»To dokazuje, da je Bruden veroval v zaklad v njeni hiši, a sam Bog ve, na kaj se je pri tem opiral,« je rekel nadzornik. »Ogledal sem si poslopje še enkrat in sodim, da so nekoč odtrgali nekaj late od lesenega opaža in jih nato znova pribili. A kdo more trditi, da bomo za njimi kaj našli?«

»Vsa ta storija utegne biti gola izmišljotina,« je odvrnil Jimmie. »A če je bil v hiši kdaj skrit kakšen zaklad, mora biti še zmerom tam.«

»To je malo verjetno.«

»Le pomislite: zadnji petek dopoldne je napisal Bruden pismo in vprašal, ali bi postal v hiši skrit zaklad njegova last, če bi hišo kupil. Torej je bil takrat zaklad še tam — tako je Bruden vsaj domneval. Kako bi mogel hišo kupiti, ne vem. A zmerom se najdejo ljudje, ki imajo več denarja kakor vesti, in so pripravljeni, sodelovati pri slehernem početju, ki obeta hiter zaslužek. Če je bil torej zaklad v petek še v hiši, ga je Bruden gotovo pustil tam dotlej, dokler ne bi prejel mojega odgovora. Že naslednji dan, v soboto, so ga našli mrtvega. Odtlej stražite hišo. Vemo, da so Brudna pogrešili v petek zvečer, v soboto opoldne je bil pa že štiri in dvajset ur mrtev. Če niso plena odnesli v teh štiri in dvajsetih urah, mora biti še tam. V ponedeljek se je nekdo priplazil v hišo — vaš lovec na spominke — in je skoraj pobil vašega redarja. Nekdo ve ali vsaj misli, da je zaklad še v hiši. Ali je moje izvajanje logično?«

»Čisto logično,« je odvrnil Sprules smehljaje se. »A če je vse to res, je to najbolj zamotana reč, s katero sem imel kdaj opravka.«

»Sodim, da redarja, ki ga je neznanec pobil na tla, ne boste zaslišali?«

»Ne. Takšnih nepomembnosti nimamo navado obešati na veliki zvon, če napadalec ujde. Ni dobro še drugih izpodbujati k podobnemu početju.«

Jimmie je zagledal Enid Cowlevevo v eni izmed zadnjih vrst sodne dvorane, a šele po končanj razpravi je imel priložnost, govoriti z njo. Prvi priči sta bila člana Novega vojaškega kluba, ki sta spoznala umorjenca. Po njunem mišljenju ni imel sorodnikov. Potlej sta prišla na vrsto Goulova. Izpovedala sta, da je umorjeni Bruden stanoval več ko dve leti pri njima pod imenom Charles Viney. Nobena izmed prič ni izpovedala ničesar, kar bi moglo količkaj raziasniti njegovo skrivnostno smrt.

Tedaj je kot priča nastopila Miss Kellockova. Našla je bila truplo, zato so jo poklicali, naj popiše umorjenčevo lego. Bila je nekoliko živčna in je trdila, da se ne more natanko spomniti podrobnosti.

»Ležal je na strani,« je pripovedovala. »Sprva seveda nisem mislila, da je mrtev. Šele ko sem se sklonila nadenj in mu pogledala v obraz, sem to spoznala.«

»Ali ste se ga dotaknili?« je vprašal mrliški ogledník.

»Ne vem — mislim, da sem mu dvignila roko. Potlej sem poklicala očeta.

Zaprisegli so sira Jozija. Potrdil je izpoved svoje hčere in dodal, da je na tleh ležečega mrtveca obrnil, poklical svojega šoferja in ga poslal na policijo.

»Ali ste morda opazili sledove boja?« je vprašal mrliški ogledník.

»Tega vprašanje ne razumem popolnoma,« je odvrnila priča. »Soba je bila popolnoma prazna.

»Ali so bila ta okrvavljena?«

»Samo tam, kjer je ležala glava.«

»Ali ste opazili po tleh odtise čevljev ali drugačne sledove, izviraioče od boja?«

»Ničesar nisem opazil.«

»Tudi orožja niste videli?«

»Ne.«

»Ali ste razmišljali o tem, da so umorjenca ubili na licu mesta ali pa da so ga šele, ko je bil že mrtev, spravili v hišo?«

»O tem žal nisem premišlieval,« je odvrnil sir Jozija. »Pripomnil bi samo še, da se mi zdi nezaslišano, puščati hiše prazne in brez nadzorstva. Kako pridejo ljudje, ki si hočejo ogledati takšno hišo, do tega, da dožive takšen strah?«

»Res je,« je pritrdil mrliški ogledník, »a to ne spada v okvir naše preiskave.«

Na vrsto je prišel zdravnik, ki so ga bili poklicali, ko so našli truplo.

Ta priča je izpovedala, da je smrt nastopila zaradi udarca z nekim topim predmetom, očitno nekakšnim batom. Ugotovil je bil, da je lobanja počena, in pripomnil, da ta rana ne povzroči hude krvavitve.

»Kaj mislite, ali je dobil umorjenec najprej udarec po glavi ali v obraz?«

»Brččas udarec po glavi, po katerem je pri priči omedlel. Drugi udarci nai bi mu najbrže samo pohabili obraz ali pa jih je treba pripisovati divjemu besu. Tega pa ne morem z gotovostio trditi.«

»Ali morete po udarcih, po legi trupla ali iz katerih drugih znamenj sklepati, ali so umorjenca pobili v hiši, ali so ga pa šele mrtvega zavlekli tja?«

»Truplo je bilo premaknjeno, preden sem ga videl, zato ne morem ničesar reči.«

Tudi izpovedbe drugih prič niso pojasnile zadeve. Mr. Teodoria Turtla je pripomba sira Jozije Kellocka o praznih hišah precej nasršila. Po njegovih besedah sodeč bi bilo nekaj čisto vsakdanjega, da najdeš v praznih hišah mrtve ljudi.

Mrliški ogledník ga je vprašal, kaj je hotel vedeti stolnik Bruden o hiši, in je izvedel, da je umorjenec pred kakimi tremi tedni prišel po ključ, a ga je še isti dan vrnil.

»Ali ste popolnoma prepričani, da je vrnil ključ?« ga je vprašal mrliški ogledník.

»Da. Imamo namreč samo dva ključa od hiše in oba sta še v naših rokah.«

»Ali si je zadnje mesece še kdo drug razen umorjenec ogledal hišo?«

»Tega ne morem reči,« je odvrnil Mr. Turtle.

»Ali se vam zdi možno, da že šest mesecev ni stopil nihče v sobo, v kateri so našli umorjenca?«

»Seveda. Zdaj ni velikega povpraševania po takšnih hišah in ljudje, ki so si jo hoteli ogledati, so le redko kdaj obšli vse prostore. Hiša je temna in očitno je obiskovalce minila želja po nakupu že v prvem nadstropju. Mnogi pa niti tako daleč niso prišli.«

»Po tem bi torej lahko sklepali, da velja najvišje nadstropje prazne hiše za najboljše skrivališče za ubite ljudi?«

»Na to ne morem odgovoriti,« je rekel Teodor Turtle dostojanstveno. »Splošno je v navadi, da posredovalci hranijo ključe praznih hiš. Stranke si hočejo tako prihraniti stroške za hišnika in razen tega je učinkovitejše, če posredovalec razkaže kupcu hišo, ne pa hišnik.«

S temi besedami je končal svoje pričevanje. Druge priče so prišle na vrsto za njim, a vendar niso izpovedale ničesar bistvenega. Poročilo mrliškega ogledníka je bilo precej dolgovezno. Sodil je, da so Brudna umorili nekje drugje in da so njegovo truplo skrili v prazno hišo. Opozarjal je na to, da je umorjenec nastopal pod dvema imenoma, vendar je dodal, da bo pojasnilo za to pač našla policija. Porotniki so izrekli pričakovano sodbo: »Premišljen umor, izvršen po enem ali več storilcih.«

Razprava se je končala šele proti poldnevu. In šele takrat se je Jimmiju Haswellu posrečilo, da se je prerinil skozi gnečo do Enide Cowlevewe. Imela je na sebi dolg eleganten, temen plašč in majhen klobuk, ki se ji je čudovito podal. Čeprav ni razpolagala z velikimi denarji za svoje toalete, se je vendar znala moderno obleči.

»Izprosil sem si enega izmed obeh ključev vaše hiše in vam predlagam, da si jo temeljito ogledamo. Moja žena bi se tudi rada pridružila. Obljubil sem ji, da vas pripeljem s seboj na zajtrk. Potem gremo pa lahko vsi skupaj na oglede.«

»Zakaj toliko ovinkov?« je vprašalo dekle. Bila je še zmerom razburjena od jutrnjih presenečenj in spričo tragičnega konca človeka, ki je bil nekaj tednov njen stalni spremljevalec.

»Zelo vesel bi bil, če bi mi izpolnili željo,« je rekel živahno. »Vedeti morate, da je moja žena strahovito radovedna zastran skritega zaklada in popolnoma prepričana, da ga bom samo jaz našel. Tako moram torej že njej na ljubo nekaj najti in — priznam — čeprav bi moral sam skriti v kamin lonec s španskimi zlatniki. Razen tega je bil ubogi Bruden nekako moj prijatelj, zato bi torej rad pomagal pravici do zmage. Po naključju mi je v pismu podal edino pojasnilo za ta zločin. Zato je moja dolžnost, da kar moči pripomorem k raziasnitvi tega umora.«

Enid se je živo zanimala za Haswellovo hišico, stoječo tako blizu southkensingtonske postaje. Veselo čebljanje njunih gostiteljev pri obedu je kmalu pregnalo nekoliko slabo volio. Po jedi je Jimmie pustil obe mladi dami sami. Njuno živahno kramljanje je pričalo, da se prav dobro razumeta.

»Zdaj moramo pa na pot,« je rekel, ko se jima je spet pridružil. »Prav za prav bi morali imeti star zemljevid, na katerem je zaznamovan kraj

Listek „Družinskega tednika“

G. K. MITSUI & CO.

Hiša št. 1. Na Surage-Čoju, najpomembnejši tokijski trgovski cesti, je šestnadstropna trgovska hiša. Ta palača, čeprav na zunaj nič drugačna kakor druge trgovske hiše na Surage Čoju, je v resnici prava trdnjava. Njena okna so iz nezlomljivega stekla; zidana je iz nekakšnega betona, ki je kos vsem napadom; do živega ji ne moreta ne potres ne požar.

V tej trdnjavi so trgovski prostori delniške družbe Gomei Kaša Mitsui & Co. Palača ni samo trgovska hiša, temveč simbol. Zakaj ‚G. K. Mitsui‘ je menda kos vsem katastrofam prav tako kakor hiša na Surage-Čoju.

Upravni svet šteje 11 članov in se sestane na seje vsak mesec. Pet članov sedi na desni strani velike mahagonijaste mize, drugih pet na levi. Na častnem sedežu sedi glavni ravnatelj tvrdke, Takokimi Mitsui. Na stenah vise zemljevidi Malajskega polotoka, Timorja, Jave, Sumatre, Bornea, Burme, Filipinov itd. V razlagah, ki jih podaja Takokimi Mitsui, srečaš pogosto ta zemljepisna imena. Navaden zemljan bi mislil — če bi se sploh mogel vtihotapiti na to sejo — da zboruje generalni štab. Kje neki! Pri teh razlagah gre samo za gospodarske možnosti izkoriščanja teh pokrajin. Ko utihnejo topovi, se prične dejanost Mitsuov. (Kajpak pogosto Mitsui sami sprožijo topove...)

‚G. K. Mitsui & Co.‘ je najstarejše, najbogatejše in najvplivnejše japonsko podjetje. Zdaj, ko se njegove interesne sfere raztezajo na vse trge v Tihem Oceanu, se je razrastlo v podjetje fantastičnih razsežnosti. Nič ni bolj značilno od moči te tvrdke kakor okoliščina, da ima na svetu več zastopstev kakor Japonska konzulatov.

V osrčju japonske prestolnice stoji stara zasebna palača družine Mitsui. V tej zgradbi, ki je kakor muzej polna zbirk nepreceniive vrednosti, počiva — pod steklom — najpomembnejši družinski zaklad: napis tvrdke iz hrastovine, dolg dva metra in širok pol metra; v les je vrezan z japonskimi črkami napis: »Prodaja proti gotovini. Enotne cene.«

Ta napis je iz leta 1660, ko se je Tokio imenoval še Jeddo. Tisto leto je ustanovil Haširobej Mitsui, siromašen potomec plemenite družine, obdarjen z neverjetnim trgovskim smislom, majhno trgovino. Obrnil je hrbet vsem predsodkom samurajske kaste in postal trgovec. Ustanoviteljeva genialnost je trgovino že v prvem letu razvila v veliko podjetje.

Haširobej Mitsui je bil tisti, ki je ustvaril tehniko moderne trgovske hiše. Dotlej so stranke plačevale na leto dni in so morale vse blago, tako tudi svilo, kupovati vnaprej zelo drago in v velikih množinah. Novo podjetje je pa uvedlo za tisti čas kar epohalne novosti: plačevanje v gotovini, majhen dobiček, velik obrat, enotno ceno, prodajo na drobno, itd.

Ta Haširobej Mitsui je bil prvi reklamni kralj sveta. Doslej še nihče ni prekosil njegove iznajdljivosti. Tako je ob deževnih dneh delil svojim strankam dežnike z napisom tvrdke. Bil je prvi, ki je spoznal koristnost letakov in nosilcev reklamnih letakov. Pisateljem je plačeval znatne vsote, da so v svojih delih mimogrede in neprisiljeno omenjali ime Mitsui. Da, naročal je celo romane, v katerih se je nekaj poglavij odigralo v njegovi trgovski hiši.

Ko je ustanovil svoje podjetje, so bile denarne operacije še hudo zamotane Haširobej Mitsui je bil prvi, ki je zvijal novčiče v papirnate zvitke in zunaj napisal vrednost zavoja. Imel je tako neomejen kredit, da so ti zavojčki pogosto več let krožili, ne da bi jih kdo odprl in denar preštel. Druga novost je bila uvedba diskontov, ki je bila hkrati uvedba modernega bančnega sistema na Japonskem.

Naposled je postal finančni minister; odtlej je usoda Japonske zvezana z usodo Mitsuov. Tvrdka je kakor nekakšna trgovska država v japonski državi. Ta država v državi ima svojo ustavo. To je oporoka Haširobeja Mitsua. Sestoji iz 13 točk, ki v vseh pogledih točno odrejajo vse dolžnosti družine Mitsui. Njeno bistvo je: povečati varnost, ugled in moč hiše Mitsui. Zato je potrebna disciplina. Vsak član družine, ki bi se rad poročil, mora imeti dovoljenje družinskega sveta. Ločitev ni dovoljena. Mitsui kultivirajo tisto, kar jim je dragocenega, in kaznujejo vnemarnosti; varčni so in ne trpe razkošja v svojem zasebnem življenju.

Ustavo Mitsui ima družina že od leta 1694. Med drugim piše v njej, da stoji na čelu trgovske dinastije družinski svet, ki šteje 11 članov. Izbero ga iz enajstih vej družine Mitsui. V svetu ima torej besedo vsaka veja družine. Celo neomejeno moč ima: nezmožne lahko odstrani z odgovornega mesta in na njih mesto postavi neznane, a zmožne začetnike. Člani družine Mitsui se uče vsega res temeljito in od vsega začetka. Kakor po lestvici se počasi vzpenjajo do najvišjih mest. Kadar je član družine polnoleten, mora priseči tole prisego: »Prisežem, da bom poredil lastne interese koristim družine. Prisežem zvestobo družini. Prisežem, da se bom ravnal po družinskih zakonih in izpodbujal svojce k spoštovanju teh zakonov.«

V tej prisegi tiči skrivnostna stalnost družinske moči, v njej je vodilna misel ustanovitelja družine Mitsui: posameznik ne šteje; družina je sveta. V teku stoletij je umrlo pač mnogo Mitsuov v mladih letih in še zdaj mrjo. Vendar — tako mislijo na Japonskem — če je tukaj ustava, bo rod cvetel in premagal še tako težke dni.

Kajpak tudi v političnem pogledu igrajo Mitsui pomembno vlogo. Tako so na primer bili oni najognjevitejši zagovorniki pohoda na Mandžukuo. Posledica njihove gospodarske in politične vplivnosti je, da imajo mnogo sovražnikov. Pred nekaj leti je neki anarhist ubil iz političnega sovraštva barona Dana Mitsua, člana družinskega sveta.

Hiša Mitsui je danes še bolj kakor poprej citadela japonske moči. Večji del japonske prehranjevalne, oblačilne in vojne industrije je pod njenim nadzorstvom. V njenih rokah je večina petrolejskih koncesij, rudnikov, elektrarn in električnih podjetij, kovinskih podjetij, zavarovalnih družb in japonskega tiska. Trgovinska mornarica hiše Mitsui je tolikšna kakor vsa francoska trgovska mornarica skupaj. 1/200 japonskega narodnega premoženja in 1/10 japonskega ozemlja je v rokah Mitsuov. S pridobitvami v Tihem Oceanu je spet zrasla njihova vplivnost, spet so pridobili ozemlja; neskončne množine cinka, petroleja, riža in gumija so prišle pod oblast Mitsuov. Pridobili so si mnogo milijonov novih kupcev, njih novi trgi so zdaj neskončni.

(*Magyar Nemzet*, Budimpešta)

FR. P. ZAJEC

IZPRAŠAN OPTIK IN URAR

LJUBLJANA, sedaj **Stritarjeva ul. 6**

pri frančiškanskem mostu

Vsakovrstna očala, daljnogledi, logomer., barometr., hygrometri, itd. Velika izbira ur. zlatnine in srebrnine. Samo kvalitetna optika. Ceniki brezplačno

LJUBEZENSKA *pisma*

ITALIJANSKI NAPISAL GERARDO GERA DI

Luciana Dorisova je oblekla svojo najlepšo domačo haljo, vijoličasto z rožnatimi pošivki, tisto, ki je njeno nežno plavolaso lepoto še posebno uveljavljala. Stala je pred zrcalom in si ščetkala bujne plave lase; z zadovoljstvom je ugotovila, da so ji bila leta mila. Njena polt je bila še zmerom rožnata, prosojna in napeta, beli zobje so se svetili izza rdečih ustnic, okrog katerih ni bilo še nobene gubice, ki bi izdajala bližanje starosti. Velike, temne oči so imele nekoliko utrujen izraz, ki se je ubrano podal k njeni zreli, razkošni lepoti.

In medtem ko ji je bela roka v vajenem gibu drsala čez kodre, je premišljala:

Bogve kaj bi rad Carlo Desala v moji hiši? Kaj ga je po toliko letih pripeljalo k meni? Enajst ali dvanajst let je minilo, odkar sva se poslednjič videla... Sentimentalna vrnitev k prvi ljubezni? Eh! Danes je Carlo slaven pevec, tako slaven, da govori o njem ves svet. Ni dolgo, ko sem videla v modnem časopisu njegovo fotografijo. Stal je v krogu lepih, mladih deklet, z zmagovitim smehljajem na ednem obrazu. In brala sem: ‚Sloviti pevec Carlo Desala v krogu svojih oboževal. V družbi vedo povedati, da se je na skrivaj poročil z gospodično Blanco Castellanijevo, solistko milanske opere.‘

Slava, časopisi, interviuvi, čudoviti šopki, elegantni avtomobili, šampanjec, lepe ženske... Kaj neki bi pač rad od mene? Ali me namerava uničiti kakor toliko drugih? Hvala! Povedala mu bom, da sem mu že vse odpustila, toda pusti naj me pri miru! Le kaj bi rad od mene?

Isti čas se je slavni pevec Carlo Desala peljal v dvigalu proti Luciani. Pazljivo je ogledoval svoj obraz v zrcalu.

Zdelo se mu je, da se ta obraz v desetih letih ni dosti izpremenil, toda v njem je bilo vtisnjeno nekaj, kar ga je delalo utrujenega, zdolgočasenega in drugačnega, kakor je bil pred pičlim desetletjem. V visoko čelo sta se mu risali dve vodoravni gubi. Imel je še zmerom vranječrne lase, toda zdaj so se zdeli pretemni za bledi obraz, ki je izdajal, da premalo spi.

Kaj naj ji prav za prav porečem? se je vpraševal sam pri sebi, ne da bi odmaknil pogled od zrcala. Ali se je v teh desetih letih kaj izpremenila? Bogve ali so njeni lasje še tako pšeničnoplavi kakor nekdaj? Da, po njej ni spoznal ženske, ki bi imela takšne kodre. Vse njene naslednice so si barvale lase in plačevale za to nego ogromne vsote. In neredko je šel ta denar iz njegovega žepa. Kako bedasto je vendar življenje!

Ali me bo spoznala? Mi očitala nezvestobo? Sicer pa to ludi ni važno! Saj nimam namena pogrevati staro ljubezen! Važno je le, da mi vrne pisma, ki sem jih ji pisal pred dvanaistimi leti. Edina ljubezenska pisma, ki sem jih kdaj napisal. Pisma, ki bi zanje ta ali oni dnevnik plačal danes ogromno vsoto, če bi jih smel priobčiti. Čuden srh ga je stresel ob misli, da bi ta tolikani skriti utrip njegovega srca prišel v svet...

In Viviana? Kaj bi ona rekla, če bi brala ta pisma? Čudno, kako da ga danes misel nanjo, ki bo kmalu postala njegova žena, ni prevzela s tisto sladkostjo kakor sicer. Ali je morda ljubosumen, ker se njena umetniška zvezda dviga, medtem ko gre njegova k zatonu? Oh, ne, ne! Morda je premlada, preživa in prepolna zahtev? Morda ga moti njen žvrgoleči glas, ki utegne biti včasih tako rezek in vriščeč?

Dvigalo se je ustavilo. Pozvonil je pri vratih z napisom: Luciana Dorisova, zasebnica.

*

Ljubimca izpred desetih let sta naposled sedela drug drugemu nasproti. Najprej si nista upala pogledati v oči in sta govorila samo nepomembne reči. O vremenu, o umetnosti, o politiki. Luciana je opazila, da nosi Carlo zdaj pološčene čevlje koničaste oblike. Carlo je pa ugotovil, da ima Luciana še prav tako nežne, sloke noge kakor pred desetimi leti. Členki so bili drobni, nart visok. Skozi tenčičnotenke nogavice je prosevala bela polt svetlolaske...

In nehote so mu privrele na usta besede: »Kako mlada si še!«

Kajpak mu je morala vrniti poklon in mu zagotoviti, da se tudi on ni postaral.

Naposled se je domislil, po kaj je prišel. Pričel je brez ovinkov:

»Vidiš, Luciana, še pojma nimaš, kako je težko človeku, ki je slaven. Vsi ljudje mislijo, da imajo pravico brskati po njegovih zasebnih zadevah. Skoraj je ni stvari, ki bi jo mogel pred javnostjo skriti. Podjetni časnikarji izvohajo vse... Mrzim javnost in vendar ne morem živeti brez nje, zakaj ona je tista, ki me je priznala.«

Luciana je molčala, njene temne oči so pozorno počivale na njegovem obrazu.

»Vidiš in tako sem se spomnil, kako strašno bi bilo, če bi ljudje izvohali, da imaš ti moja ljubezenska pisma. Vem, da ti ne bi bila zmožna ta pisma objaviti, toda časnikarji se v takšnem primeru ne boje ne časa, ne denarja, ne truda. Ponudili bi ti zanje morda ogromne vsote. In če bi bila v stiski, bi jih morda naposled le prodala. Bilo bi mi strašno, če bi videl svoje skrivnosti natisnjene v dnevnikih. In razen tega ti moram povedati, da se nameravam poročiti... Kako mučno bi bilo za mojo ženo... no, saj me razumeš.«

Luciana ga je še zmerom molče poslušala. Misli so se ji kakor oblaki pred nevihto podile po glavi. »Glej no,« si je mislila, »zelo se je izpremenil. Zaradi sebe se boji in ne zaradi mene! Prav gotovo mu je samo zaradi te nove ljubezni...«

Carlo je čutil, da je ni prepričal. Čakal je nienega odgovora kakor kaznienec obsodbe. Zazdelo se mu je, da jo je užalil, grobo užalil...

Luciana je globoko vzdihnila in jela govoriti s tihim, čudno suhim glasom:

»Ti torej želiš ta pisma? Lepo, vrnila ti jih bom, toda samo pod enim pogojem...«

»In ta je?« je napeto vprašal Carlo.

»Da jih skupaj prebereva in nato sežgeva. Glej, ogenj v kaminu je zadosten, da bo pogoltnil najine spomine!«

Carlo tega ni pričakoval. Čutil je, da ga nekaj teži, nekaj, kar je bilo pogodbno občutku krivde. In molče je prikimal.

*

‚Ljubezen moja...‘

Bilo je tretje pismo, ki ga je bral. Luciana je sedla na majhen podnožnik ob njegovih nogah in ga tiho poslušala. V kaminu je prasketal ogenj.

Bralčev glas je postajal vse in vse nežnejši. Pisma, ki jih je bral, so vplivala nanj kakor opojna pijača. Zdelo se je, da se bude davno pozabljeni spomini, da ga božajo in miljejo mehke roke. Nekaj v teh obledelih vrsticah ga je vznemirjalo. Preteklost se je budila...

»Vraga, kaj mi je?« se je vpraševal sam pri sebi, ko je tretje pismo zletelo v ogenj in zaplapolalo z živahnim rumenim plamenom. Zubelj je postajal vijoličast, pismo se je zvijalo v plamenih kakor zavržena duša. Še nekaj trenutkov in ostalo bo samo še prgišče pepela...

Drugo za drugim so pisma padala v ogenj. Luciana je molčala. Njen molk ga je dražil in vznemirjal. Včasih se mu je pogled nehote pomudil na njeni sklonjeni plavolasi glavi, na čvrstem belem tilniku, ki ga je nekoč tako občudoval...

»Zakaj molčiš?« je vprašal skorai surovo.

»Izgubiti nočem niti enega samega trenutka,« je zašepetala. »Beri dalje! Ali še veš? To je pismo, ki si mi ga pisal pred svojim prvim koncertom...«

»Moja ljubljena...« je bral Carlo z drhtečim glasom.

In domišljija mu je jela risati slike iz preteklosti. Njegov prvi uspeh, podoben prvi, opojni, očarujoči časi šampanjca. In Luciana! Luciana v beli večerni obleki ob njegovi desnici, vračajoča se z njim z gostije, ki so mu jo priredili tovariši. Kako lepa je bila, kako čista in nedotakniena! Kako so jo vsi občudovali in obožovali! Ona je pa bila njegova, samo njegova...

Ure so minevale... Carlo je bral kakor hipnotiziran. Ko je zletelo poslednje pismo v kamin, je tlela v niem samo še žerjavica. Soba je bila zavila v medel, rožnat somrak. Sam ni vedel, kdaj se je sklonil k tihi poslušalki in jo dvignil k sebi. Njene temne oči so bile vlažne. Od ganotja ali od solz?

Ko ga je objemala, mu je šepetala v uho tiste sladke, nepomembne in čudovite besede, ki so bile kakor odmev iz preteklosti...

*

Ko se je Carlo Desala vrnil domov, je segel po novem pisemskem bloku. Bil je rožnate barve, prav takšen, kakor ga je uporabljal pred desetimi leti. In preden je legel spat, je odtrgal prvi list iz bloka in jel pisati:

»Moja ljubljena Luciana...«

Družinska zbirka knjig

Po knjigah spoznavamo sebe in druge! To je gotovo velika resnica. Pa tudi vedrimo se, ne samo učimo. Zato svojim naročnikom in bralcem ne moremo priporočiti nič boljšega, kot da se naroče na najpomembnejšo zbirko knjig, ki danes izhaja t. j. na »Slovenčevo knjižnico«. — Knjige so izbrane iz domače in tuje najboljše književnosti ter za nizko ceno dostopne vsakomur, saj stane vsaka knjiga za naročnike zbirke **le 6 Lir.**

Ne moremo dovolj priporočiti svojim naročnikom in bralcem, da se na to družinsko zbirko knjig naroče. Pišite zato na upravo »Slovenčeve knjižnice«, Ljubljana ali pa stopite v Ljudsko knjigarno oziroma v njeno podružnico na Miklošičevi cesti št. 5, kjer naročilo lahko opravite osebno!

ZRCALO naših dni

Za vsak prispevek v tej rubriki plačamo 8 lir

Zrcalo, to pot narobe

Pri neki hiši, kjer je doma samo mati z dvema majhnima otrokoma, so dobili drva. Bilo jih je treba znositi po griču navzgor do hišice. Mati jih je nosila, toda šlo je le počasi. Mimo je prišla mlada učiteljica, ki je peljala na kratek izprehod svoje učenke. Ko je videla kup drv, je zaklicala deklicam:

»Vsaka naj vzame eno klado in naj jo nese po griču. Tako bomo storile dobro delo, ne da bi nas stalo toliko truda, materi bomo pa pomagale, da bodo drva prej pod streho.«

Rečeno, storjeno. Zabavno je bilo gledati devet in deset let velike deklice, kako so vneto nosile klade. Kakor bi mignil, je bilo delo končano.

Kako preprosto in kako vzgojno!

K. I.

FILATELISTI POZOR! Najugodnejše kupite in vnovčite znamke vseh kontinentov do poslednjih okupacijskih znamk — v knjigarni Janez Dolžan, Ljubljana, Stritarjeva 6.

---

kjer so pirati skrili svoj plen. Ker ga pa nimam, sem se vsaj do zob oborožil in tu bi bili dve sablji za vaju, če ju hočeta. Ne? No, tedaj v boj!«

Imeli so samo nekaj minut do hiše v Queens-Gatu. Med potjo je rekel Jimie z resnim glasom Miss Cowleyevi:

»Ne smete biti razočarani, če bo naše raziskovanje neuspešno. Nadzornik Sprules trdi, da ni moči ničesar najti, in stavil bi sto proti eni, da ima prav. Vedeti morate, da mi je samo tisto nenavadno pismo vteplo to misel v glavo.«

»Prav rada prehodim vso hišo,« je smehljaje se odvrnila Enid. »čeprav sem istega mnenja kakor nadzornik.

»Jaz sem pa prepričana, da je v hiši skrit zaklad in da ga bo Jimmie našel,« je rekla Nonna.

8.

Queens-Gate je ime široke ceste, držeče od istoimenskega vhoda v Hyde-Park kakšne tri četrt milje naravnost proti jugu. Začne se z razkošnimi stavbami na obeh straneh, a postaja čedalje skromnejša in konča v ne baš posebno odličnem mestnem okraju South-Kensingtonu.

Časi so se izpremenili. Hotele in stanovanjske hiše čedalje boli izpodrivajo družinske hiše. Nekateri pač še zmerom stoje, a njihovo število je od dne do dne maniše. Tudi Queens-Gate s svojim kraljevskim imenom* in gosposkim izvorom ni več tisto, kar je bil nekoč.

Ko je Jimmie Hawell vtaknil ključ v ključavnico hiše št. 142, je planil k njemu neki redar in ga vprašal, ali si namerava ogledati poslopje. Tega sicer ni bilo moči prezreti, a Jimmie je bil vesel, da je hiša tako dobro zastražena. Pomolil mu je posetnico nadzornika Sprulesa, s katero se je bil oborožil za vsak primer. Redar je pozdravil in odšel.

»Takšen stražar zbuja preveč pozornosti, zato ne more biti bogve kako učinkovit,« je rekel Jimmie, ko so stopili v hišo. »Seveda pa ne moremo zahtevati od Scontland-Yarda, da ima enega svojih ljudi stalno zaprtega v hiši, a prejkone ste že mislili na to, da bi najeli hišnika — ne, gospodična Cowleyeva?«

»Mr. Turtle je nekoč govoril o tem, a mi je zaradi stroškov odsvetoval. Hiša tako in tako nič ne nese.«

Jimmie je bil, preden je stopil v hišo, ošinil z očmi zanemarjeno dvorišče pred hišo. Obdajala ga je železna ograja, a vrata so bila zapahnjena z zarjavelo verigo in zaklenjena z žabico. Okrog so ležali vsi mogoči odpadki: ovelo listje, kosi starega časopisnega papirja in celo poginula mačka.

Odpahnil je oknice. Ogledali so si pritlične prostore. Jimmie je naposled predlagal načrtno preiskavo od zadnjih stopnic do podstrešja, potlei pa od prednjih stopnic navzdol po vseh prostorih.

To so tudi storili, ne brez sočutja s služinčadio, ki je morala oskrbovati tako razsežno hišo. Zares ni bilo čudno, da je ostala tako dolgo prazna, zakaj vprašanje toliko služinčadi je dandanašnji skoraj nerešljivo.

Sobe gornjih nadstropij so bile svetle, a pronicajoča vlaga je bila pustila velike madeže po zidovih. Ponekod so stenske tapete visele kar v cunjah. Okna so bila zamrežena. Bržčas iz previdnosti pred vlomi s treh sosednjih hiš. Jimmie je dognal, da po tej poti ne more nihče priti v hišo ali iz nje.

»Ne verjamem, da bi bil zaklad tu gori, zakaj po moji pameti Miss Oktavija ni prihajala tako visoko,« je pripomnil.

»To nadstropje je bilo večidel zaklenjeno, vsaj zadnja leta,« je potrdila Enid. »Tisti maloštevilni stanovalci so spali vsi spodaj.«

»Slišala sem že, da so zaklade skrivali v stare vodnjake,« je rekla Nonna upapolno. Pravkar je bila pogledala v star, zapuščen vodni rezervoar.

»Če ni funt, bo morda vsaj penny,« je rekel Jimmie židane volje. Prinesel je bil s seboj električno žepno svetilko; splazil se je v cisterno in jo natanko obsvetil.

»Ničesar ni notri, še vode ne,« je vzkliknil, ko je splezal iz nje; pri tem je otepal paičevine s svoje obleke. »Mislim, da je dal dobri Turtle izprazniti vod, da ne bi cevi popokale.«

V spodnjem nadstropju ni bilo dosti bolje.

V eni izmed sob naslednjega nadstropja so bili našli Brudnovo truplo. Jimmie je spoznal kraj po opisu, ki ga je bil slišal. Svojima spremljevalkama ni ničesar povedal, a je sobo preiskal še skrbneje kakor ostale. Toda odkriti ni mogel nobenega sledu. Sobna tla so bila lesena, pokrita še zmerom s plastjo prahu, štiri stene je pa krasila zbledela tapeta s cvetličnim vzorcem. Tudi kamin je bil v sobi. Ploščica in pečnica ni bila nobena majava. Očitno se jih ni že celo večnost nihče dotaknil.

Tako so stopali naši trije iskalci zaklada po stopnicah navzdol. Marsikatere stare hiše so polne tistega sladkobnega vonja po minili romantiki: celo človek, ki ima še tako malo domišljije, bi si moral v njih pričarati pred oči sliko galantnih kavalirjev iz časa regentstva ali še zgodnejših dob, ob strani lepih dam v širokih, brokatnih oblekah, ki se sprehajajo skozi sobane in jim očarljivo dvorijo. Ta hiša v Queens-Gatu pa s svojo zalohlo treznostjo ni zbujala takšnih predstav. Stari Turtle je imel čisto prav: že to, da je bila Miss Oktavija sama stanovala v takšnem poslopju, je bil dokaz njene ekscentričnosti. Bilo je temačno in zloveščo, častitljivo, a tesnobno. Tudi naši iskalci zaklada se niso mogli ubraniti tega občutka.

»Kako strahotna hiša,« je vzkliknil Jimmie, ko so stopali skozi prostorne sobe. »Popolnoma ustreza trem lasinostim viktorijanske dobe: gosposka je, predpotopna in predsodkov polna.«

»Jimmie, Jimmie, nekaj sem odkrila, brž pridi!« je vzkliknila Nonna iz sobe, ki sta jo bila druga dva pravkar zapustila.

»Kaj pa je?« sta vprašala ta dva in hitela nazaj.

»Poglej tele luknjice tukaj — kaj neki pomenijo?«

Pokazala je na tapeto, katere črnozlati vzorec je nekoč brščas blestel. Nedvomno je bila draga in njega dni obučudovanja vredna. Od zlatega ozadja so se odražale čudne vijuge, predstavljajoče cvetlice in jagode, rastline, ki so bile cvetele samo v umetnikovi domišljiji. Jagode so bile črne. Nonna je odkrila, da je večina jagod v višini pičlega metra nad tli prevrtana s svedrom ali podobnim ostrim predmetom.

Jimmie je bil prinesel s seboj nekaj orodja. Vtaknil je nekakšno iglo v luknjico in videl, da je samo za palec globoka.

»Tako debel je omet, za njim je pa trdna opečna stena,« je razložil. »Ali imate kaj proti temu, če odpraskam nekaj palcev ometa, Miss Cowleveva?«

Dobil je dovoljenje. Nekaj minut pozneje je odstranil tapeto in omet in tako odkril opečnati zid. Vtaknil je iglo v vsako izmed luknjic, vrstečih se druga za drugo okrog in okrog sobe.

»Jasno je, da so bili roparji tu,« je rekel. »Očitno so mislili, da so tod kakšna skrivna vrata, in zato so preiskali vse stene. Bržčas niso ničesar našli. Pridita, dekleti, stvar postaja čedalje zanimivejša!«

Obe mladi ženski sta mu sledili. V vsaki sobi tega nadstropja so odkrili takšne luknjice, nekatere ne večje od ubodljaja bucike. Luknjice so bile tako spretno zvrtane v temna mesta tapetnega vzorca, da je moral Jimmie pridržati svetilko čisto tik stene, da jih je opazil.

To odkritje je kajpak vse tri poštenо razburilo. Obrnili so se in so še enkrat obšli nekatere sobe. A samo še v eni so našli takšne sledove. To je bila očitno najboljša spalnica, soba Miss Oktavije. Tod so odkrili enake luknjice tik nad opažem, sicer pa ničesar drugega.

»Naročil bom Turtlu, če dovolite, naj kljub vsemu priskrbi hišnika,« je rekel Jimmie Enidi. »Nekdo mora hišo nadzorovati, dokler jo preiskujemo. Ne bo drag in zaklad moramo vendar stražiti!«

»Prav, kakor mislite,« je reklo dekle.

Stopili so nato spet v pritličje. Ker so zdaj vedeli, kaj naj iščejo, so kmalu ugotovili, da so bili vsiljivci tu temeljiteje na delu. V jedilnici so bile stene obite s hrastovim opažem. Luč je osvetlila mnogoštevilne izvrtane luknjice v kotih lesenih plošč. Na nekem mestu so bili eno izmed plošč celo sneli in jo nato spet položili nažaj. Na obeh straneh kamina so bili celo odtrgali stenske latve in jih spet prislonili k steni. To je bilo najbrže tisto mesto, o katerem je bil govoril Sprules. Tudi v drugih sobah pritličja so našli sledove načrtne preiskave sten, a nič ni pričalo o tem, da bi bil kdo zares našel ali odnesel zaklad.

»Nedvomno je ubogi Bruden res iskal zaklad. Ko bi le vedeli, kaj ga je napotilo do tega,« je rekel Jimmie. »Iskal je zaklad in je pri tem izgubil življenje. Kaj je upal najti? Kdo je še vedel o tem? Zakaj so ga umorili? Saj vendar ne moremo razkopati vseh tal in sten! Stalo bi nas cel zaklad, da bi spet popravili škodo!«

»Jaz sprva nisem verjela, da bi utegnilo biti tod kaj skrito,« je rekla Enid. »Zdelo se mi je smešno in nemogoče. Zdaj sem drugačnih misli. Sodim, da je zaklad res bil tu, da ga pa zdaj ni več. Tisti ljudje so ga našli! Gregoriu Brudnu ga ne bi bila kratila, če bi mi bil povedal resnico. In zdaj je zaradi njega izgubil življenje. In vendar ne bi bili imeli vzroka, umoriti ga, če ne bi bil našel zaklada.«

Dalje prihodnjič

* »Queens-Gate« pomeni dobesedno »Kraljičina vrata«.

Uničevalci nesmrtnih del

ATENTATI NA UMETNINE

Slavne slike v rokah neodgovornih ljudi

Kako je sploh moči narediti atentat na mrtve predmete? No, umetnine niso »mrtvi predmeti«, ker je ustvarjajoči človek vanje vdihnil toliko svojih moči kakor v malo katero drugo delo. Umetnine so neme, a žive; negibne so, a vzgibljive; izžarevajo magične sile, ki imajo lahko na človeka večji ali manjši vpliv.

Zdrav človek bo imel ob gledanju umetnine približno iste občutke, kakršni umetnika vodijo pri ustvarjanju. Kadar pa umetnine občuduje človek, ki je duševno bolan, ali ki so ga udarci usode spravili iz ravnotežja, tedaj lahko nastanejo napetosti, ki silijo k sprostitvi: k atentatu na umetnino, bodisi iz blaznosti, iz maščevanja, iz slavohlepja, ali iz protesta proti nepravični usodi.

S kamnom je razbil portlandsko vazo

Leta 1845. je britanski muzej razstavil mojstrovino starogrške umetnosti, vazo, ki so jo po njenem lastniku vojvodi Portlandskem imenovali portlandsko vazo. Dne 7. februarja je vrgel neki muzejski uslužbenec v stekleno omaro, v kateri je stala vaza, kamen. Seveda se je umetnina razletela na tisoč koscev.

Bržčas je blaznež razbil umetnino zaradi nasprotja med njeno milijonsko vrednostjo in med skromnimi razmerami, v katerih je sam živel. Vazo so kmalu nato z neizmernim trudom spet sestavili, vendar se na njej, če jo človek natanko pogleda, še vidijo črte, kjer je zlepljena.

»Ne morem trpeti toliko krvi!«

je vzkliknil mladi Rus, ki je z nožem hudo poškodoval Riepinovo sliko »Ivan Grozni«, na kateri je umetnik prikazal trenutek, ko car objema svojega s krvjo oblitega sina, ki ga je sam umoril. Slika, ki jo je ruski umetnik izgotovil leta 1885., je bila tako živa, da je povsod zbujala strah in grozo. Na deželi jo sploh niso smeli pokazati.

Pesnik Garašin, ki je bil slikarju model za umorjenega carjevega sina, se strašnega vtisa ni mogel več rešiti. Zblaznel je in naredil samomor. Ko so atentatorja prijeli in ga vprašali, zakaj je poškodoval umetnino, je izjavil, da je hotel z nje »izbrisati kri«.

Gluhi knjigovodja je s sekiro navalil na umetnino

Ko so leta 1931. pazniki amsterdamskega muzeja opazili moškega, ki je na lepem izvlekel izpod plašča ostro nabrušeno sekiro, je bilo že prepozno. Sedemkrat je neznanec besno zamahnil s sekiro po neki umetniški sliki. Šele po treh dneh je policija mogla ugotoviti istovetnost storilca, ki je ves čas odklanjal hrano in ni hotel izpovedati svojega imena. Nedolžno sliko je razsekal 46letni gluhi knjigovodja Willem Frederik Ancaux. Kaj je slika zbudila v duši tega nesrečneža, ostane tudi dušeslovcem uganka.

Dianin tempel je požgal iz slavohlepja

Leta 365. pred Kr. je v maloazijskem mestu Efezu nekdo zažgal Dianin tempel, eno izmed najčudovitejših stavb, kar jih je poznala tedanja Mala Azija. Pri mučenju je požigalec izpovedal, da je svetišče zato zažgal, da bi njegovo ime postalo nesmrtno. Čeprav se je sodišče odločilo, da mu ne bo dalo njegove žalostne slave, se je požigalčevo ime ohranilo potomcem. Ta največji uničevalec umetnin vseh časov je bil Herostratos.

Odtlej imenujemo razdejanja, ki jih kdo naredi iz slavohlepja, herostratska dejanja.

Kjer koli stojiš — povsod ti sledi z očmi

Vsak portret, ki gleda naravnost, nepremično strmi v gledalca, naj se že postavi predenj ali ga pa gleda od strani. Duševno bolni ljudje tega ne prenesejo. Zdi se jim, da jih nekdo zasleduje in postanejo tako razburjeni, da si ne morejo drugače pomagati, ko da nememu sovražniku iztaknejo oči.

Iz takšnega vzroka je napadel neki duševno bolan ljubitelj umetnin Dürerjev avtoportret v Monakovem. Ker si je domišljal, da mu slika sledi z očmi, kakor koli se obrne, ji je prebodel zenico z nožem. Danes takšne slike iz previdnosti zavarujejo s steklom.

»Nezaslišan zločin blazne sufražetke«

Ta naslov je imel članek, ki so ga 9. aprila 1914. prinesli angleški časopisi. Bilo je v dneh, ko je na Angleškem dosegel boj za žensko volivno pravico svoj višek. Kaj se je zgodilo?

Sufražetka Marv Richardsonova je s sekiro tako temeljito obdelala sliko slavnega španskega slikarja Velazqueza »Venera z zrcalom«, ki jo je Londonska galerija kupila za bajno visoko ceno, da je hrbet boginje ljubezni v cunjah visel s slike. Sufražetka je izmaličila nedolžno sliko iz protesta, ker so tedaj zaprli Mrs. Pankhurstovo, voditeljico ženskega gibanja. Na policiji je Marv Richardsonova izjavila: »Hotela sem uničiti sliko najlepše ženske iz bajeslovja, da bi protestirala, ker je vlada dala zapreti Mrs. Pankhrustovo, ki je najlepši značaj moderne zgodovine.«

V tistih bolestnih letih, katerim se imajo Angleži še zahvaliti za svojo volivno pravico, so sufražetke še večkrat napadle umetnine, da bi tako zdramile javnost in jo ogrele za svojo stvar.

»Beg v javnost«

Neki francoski [illegible] inženir je 10. avgusta 1932. prišel v Louvre, potegnil iz žepa britev in začel z njo obdelovati slavno Milletovo sliko »Andelovo češčenje«. Uničil bi jo bil popolnoma, če ga ne bi bil prijel paznik.

Dürerjev avtoportret

Pri zaslišanju je prišlo na dan, da je inženir nedolžno sliko samo zato poškodoval, da bi obrnil pozornost sveta nase. Izgubil je bil namreč službo in ni vedel ne kod ne kam. Naposled se je bil odločil, da bo poskusil s poškodovanjem umetnine opozoriti javnost nase.

Kravji želodec marsikaj prenese

Gotovo poznate slovito zgodbico o kmetu, ki mu je lepega dne njegova zlata ura izginila brez sledu. Po dolgem času so jo našli v želodcu zaklane krave in — čudo čudovito! — ura je še zmerom šla. Gibanje želodčnih sten je poskrbelo za to, da je bila ura zmerom pravilno navita. Morda zadnji del zgodbe ni čisto resničen; bržčas si ga je izmislila bistra glava za reklamo kake posebne znamke ur. Dejstvo je pa, da govejji želodec očitno učinkuje kakor magnet na vse mogoče kovinske predmete.

O tem bi se lahko prepričali ob pogledu na svojevrstno zbirko nekega nemškega mesarja. Ta mesar namreč trdi, da je vse predmete svoje zbirke lastnoročno vzel iz želodca zaklanih krav. V zbirki vidiš med drugim: žlice, vse mogoče vrste kovancev, svetinjice, zaponke, verižice, kvačice, ključe, vse mogoče oblike in vrste kolesc, uhane, prstane, križce, molek, različne igle, lasnice, žeblje, obročke, kose železa, železne podkvice s čevljev, kovinske dele podvez itd. itd. Vsi ti predmeti v njenem želodcu pa živali očitno ne motijo pri njeni prebavi, temveč kratko in malo pridejo na dan po naravni poti.

Posebna zmožnost kravjih želodcev je pa tvorba masivnih krogel, tako imenovanih bezoarnih kamnov, iz kamenčkov, peska in las. Nekoč so bile te krogle priljubljeno zdravilo za vse mogoče bolečine. Baje je bilo z njihovo pomočjo moči videti tudi v bodočnost — a dalj bržčas ne, kakor je kravji želodec.

»Mrtve točke« v etru

V letalskih krogih je že davno znano, da na nekaterih mestih zemeljske oble in njenega ozračja ni moči sprejemati ali oddajati radijskih vesti. To so tako imenovane »mrtve točke« v etru. Takšna mrtva točka je na primer med Kairom in Kartumom, nad tako imenovano »Dolino kraljev«. Prav tako je težavna radijska zveza med ladjami, ki pljujejo ob rtu Finisterri ob španski zahodni obali. Na določenih, ostro omejenih mestih francoskega vojnega pristanišča Toulona pa radio popolnoma odpove. Tudi na Grönlandiji je razsežno področje, kjer se ne morejo oddajati in sprejemati vesti po radiu.

Takšne »mrtve točke« v etru pripisujejo elektromagnetičnim poljem, ki jih ustvari naelektren pesek.

Avtomat za ženitvene kandidate

Na Japonskem imajo že dalj časa svojevrstne avtomate, v katere človek vrže denar, iz njih pa prileti namesto čokolade ali sladkorčkov listek, na katerem je napisano ime dekleta, ki bi se rado poročilo, njena slika, na njej pa važni podatki o njenem življenju, njeni doti in drugem.

Kakor hitro je ženitveni kandidat iz avtomata potegnil pravi listek, odide k lastništvu avtomatov, ki potem uredi vse tako, da se oba ženitvena kandidata čim prej snideta.

Izposojevalnica kril pred cerkvenimi vrati

Okrog leta 1900. so postala kolesa precej priljubljena, tako priljubljena, da so si jih omislile celo nekatere drznejše dame. Posebno na Francoskem. Spričo iznajdljivosti in prirojenega čuta Francozinj za praktičnost in gracioznost, ni čudno, da so si brž omislile tudi primerna oblačila za kolesarjenje. In kaj je bolj praktično od hlačnega krila?

To se pa vsekako ni dalo spraviti v sklad s strogimi cerkvenimi predpisi. Leta 1900. je na primer cerkvena gosposka v Rouenu na Francoskem izdala strogo naredbo, da je ženskam v kolesarskih hlačah prepovedan vstop v božji hram. Ker so si pa izletniki in posebno pobožne izletnice rade ogledovale rouensko katedralo, je v podjetno glavo rouenskega cerkovnika šinila posrečena zamisel: pred cerkvenimi vrati je odprl izposojevalnico dolgih ženskih kril. Kolesarke, ki so si želele ogledati katedralo, so si lahko tako za en frank izposodile krila in se tako podredile cerkvenim predpisom.

Motorizirani otroški vozički

Dandanašnji je motorizacija na višku. Za bodočnost pa pričakujemo, da bo še bolj napredovala in morda bomo videli na cesti celo motorizirane otroške vozičke.

Zaupamo vam pa lahko, da to ne bi bila novost. Že leta 1901. so tujci lahko občudovali po pariških ulicah in v Boulonjskem gozdu nenavaden prizor: otroško negovalko z motoriziranim otroškim vozičkom!

To vozilo je bilo podobno sedanjim tricikljem. Na sedežu je sedela otroška negovalka, oblečena v tedanjo nošo negovalk, torej z belo čepico in belim predpasnikom. Pred seboj je pa imela otroški voziček z dojenčkom. Zadaj se je iz izpuha črno kadilo. Vsekako je pa tedanji motor na srečo razvijal delikatnemu tovoru primerno hitrost.

Postelja za duhove

Potnike, ki so pred kakimi štiridesetimi leti potovali z vlakom na progi med Ellwangenom in Jagstom na Württemberškem v južnozahodni Nemčiji, je začudil prizor, ki so ga videli ob železniški progi. Tam je stala namreč sredi polja neoporečno postlana postelja. Radovednežu so povedali, da stoji postelja tam zato, da bodo lahko v njej našli svoj mir duhovi in ne bodo več strašili po okoliških domačijah.

Kaj vse plava po Seni

Iz predmetov, ki so jih v zadnjem letu ribiči «nalovili» v Seni, so v Parizu pred nedavnim sestavili razpredelnico.

Našteli so: 2021 psov, 100 mačk, 600 petelinov in rac, 6000 različnih ptic, tri opice, kačo, papigo in zajčka.

Zanimivosti z vseh vetrov

* Štorklje izredno udobno lete na svoje potovanje v južne kraje. Od Sredozemskega morja pa do Južne Amerike lete nič mani ko tri mesece in si po poti privoščijo obilo počitka.

* Zgornje veke človeškega očesa imajo za polovico več trepalnic kakor spodnje. Vsako oko varuje povprečno okrog 300 trepalnic.

* Pri Japonkah, ki nosijo še svoje tradicionalne pričeske, lahko takoj po laseh ugotoviš, ali so poročene ali ne.

* Prebivalci melanezijskega otočja v Tihem oceanu govore nič manj ko sto različnih jezikov in narečij. Na posameznih otokih govori skoraj vsaka naselbina svoje narečje, ki se od sosednjega zelo razlikuje.

* V trinajstem stoletju se je na Dunaju udomačila navada, da so praznovali dan, ko so vzcvetele prve vijolice. Za to priložnost so izbrali najlepše dekle, ki je ob zvokih godbe in v spremstvu najodličnejših meščanov odšlo na polje in odtrgalo vijolico. Potem so vijolico s petjem in godbo prinesli v mesto.

KUHARČEK Andrej

RISAL ROMIH IVAN · BESEDILO PO NARODNI PRAVLJICI PRIREDIL TORY TUGOMIR

25. Stari grof mu je zapovedal: »Rabelj, temule mojemu kuharju boš odsekal glavo! Ti, Zlatolaska, pa ga boš poškropila s čudodelno vodo! In potem — bomo videli!« — Andrej je vdano položil glavo na tnalo, rabelj pa je s silno močjo zamahnil s sekiro. Andrejeva glava je odletela... Sedaj pa je pristopila Zlatolaska in najprej odprla steklenico z mrtvo vodo. Previdno in natanko je Andreja najprej poškropila z mrtvo vodo. In nenadoma se je mrtva glava zganila in se pritisnila k mrtvemu truplu.

26. Toda kuharček je bil še vedno mrtev. Sedaj pa je vzela Zlatolaska steklenico z živo vodo. Še previdneje in natančnejše je z njo poškropila mrtvega Andreja. In glej čudo: mrtvo telo se je najprej stresło, potem se je premaknila ena noga, nato druga, pa spet leva in za njo desna roka... Nenadoma je kuharček Andrej odprl tudi levo, potem pa še desno oko... Oči so se nasmehnile Zlatolaski... Ko pa je vstal in se s smehljajem na ustnicah ozrl okoli sebe, so videli čudež: kuharček Andrej je postal mnogo krasnejši in mnogo močnejši kakor je bil poprej!

27. Ko je stari grof to videl, je zapovedal rablju in svojim vojakom, naj ga razsekajo na drobne kosce, potem pa naj ga poškropijo z živo vodo. Tako se je tudi zgodilo. Ko so ga potem poškropili z živo vodo, so se razsekani kosi sicer nenadoma zganili kakor da je vsak od njih živ, toda sprijeli se niso... Rabelj in vojaki so vsi obupani tekali okoli grofa, ki se ni več ganil. — »Kaj naj storimo! Kaj naj storimo!« so tarnali. »Saj je bil vendar poškropljen z živo vodo! Zakaj se noče oživeti, saj se je preklemani kuhar tudi?«

28. Ko je kuharček videl, da se stari grof ne gane, jih je vprašal, kako so ravnali s čudodelno vodo. Ko so mu povedali, jim je rekel: »To je bilo napačno! Stari grof je mrtev in ne bo več oživel! Najprej bi ga morali poškropiti z mrtvo vodo, da bi se razsekani kosi sprijeli, potem pa z živo vodo, ki bi mrtvega grofa obudila v življenje! Sedaj je prepozno: stari grof ne bo odprl oči nikoli več!« — Vsi prepadeni so strmeli vojaki in rabelj v kuharčka Andreja in kar niso mogli verjeti, da je zaradi njih umrl stari grof.

Konec prihodnjič.

UGANKE

Križanka

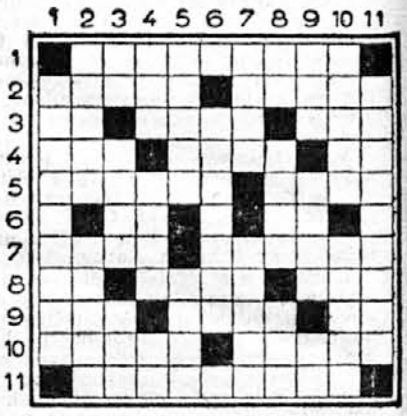

Vodoravno: 1. Nedavno smo obhajali njihov spomin. 2. Nabrežna rastlina, žajbeljev in metin sorodnik; moško ime, varuh nedolžnosti. 3. Zemljepisni pojem, nemški naturalistični slikar, tudi nem. reka; dalmatinski otok. 4. Prst, zemlja; oblika glagola viti; kazalni zaimek. 5. To je nekoč človek bil, a še vedno velikokrat postane; glavno mesto Nedžda v Arabiji. 6. Zevsova ljubica; medmet. 7. Eden izmed četvero grških elementov snovi; plezalna priprava. 8. 15. in 5. črka abecede; svetopisemski kralj; ploskovne mere. 9. Grška črka; pomanjševalka prve besede pod 3. vodoravno; veznik. 10. Kmet najemnik, zlasti na latifundijah; vrh v Kamniških Alpah. 11. Del celote.

Navpično: 1. Slovnični pojem. 2. Brez vsebine, prazni, vdrti; odkopavanje. 3. Romanski spolnik; rimski pesnik (za Avgustovih časov); poželenje (4. skl.). 4. Z veseljem, z voljo; pogosto žensko ime (v angl. obliki); pivo. 5. Kos zemlje; ital. reka. 6. Sredstvo za likanje. 7. Dalje, dlje; arabski knezi. 8. Manj pogosta oblika kakor ulje; grški bog ljubezni; stopnja. 9. Manjša množina trave, las, papirjev in pod.; jok, jeza, srditost; soglasnika, ki sta obema besedama pod 10. vodor. skupna. 10. Vzklik očetu; nemško žensko ime, ki je tudi ime za vresje. 11. Veda o dogodkih.

*

POSETNICA

J. J. Pleša
sodnik

Iz katerega kraja je ta gospod?

*

DOPOLNILNICA

...Ra, ...Ada, ...red, ...lina,
...Nica, ...Java, ...enica, ...igo,
...Ero, ...gram.

K vsaki besedi poišči iz spodnje skupine ustrezajočo besedo, s katero sestavlja nov samostalnik. Začetnice pomenijo važno človeško dejavnost.

Avto, drevo, Ig, Ind, jez, nav, roj, sod, tul, used.

*

ČAROBEN LIK

	1	2	3	4	5	6	7
		A		C		C	
1	D	D	E	E	E	E	I
2		I	I	I	I	J	
3	J	K	K	L	L	M	M
4		M	M	N	N	N	
5	N	N	N	O	O	O	P
		P		Z		Z	

1. število
2. iz neke rastline
3. nesramnost
4. organ
5. prislov kraja.

*

NALOGA S KAZALCI

Kolikokrat bosta kazalca na uri v 12 urah tvorila pravi kot?

*

NE PRENAGLITE SE S CENITVIJO!

O tem, koliko množine toplote neprestano oddaja človeško telo, se utegnemo pošteno motiti; ta počasni a stalni pojav običajno zelo podcenjujemo. Kako je približno v resnici?

Odgovor:

Poizkusi so pokazali, da odda človeško telo dnevno približno 2000 kalorij, s to toploto bi lahko zavrteli 20 kg vode na 100° ali stopili 20 kg ledeka kos ledu.

Rešitev ugank iz prejšnje številke

Križanka: vodoravno po vrsti: 1. napoleondor, 2. alabaster, a, 3. ter, trk, DC, 4. uš, rep, tr, 5. i, marljivo, 6. aktiv, orkan, 7. lastnost, a, 8. iva, Ort, ol, 9. za, ako ski, 10. e, krasopis, 11. materialist.

Obratnica: kič — čik.

Posetnica: dimnikar in krojač.

Črkovnica: Najboljša žena je tista, o kateri se najmanj govori. — Začneš v desnem spodnjem kotu z vsako drugo črko, tako da razrečiš najprej vsako vodoravne vrsto posebej.

Izločilnica: Potrpljenje je denar.

Spremnjevanka: Titlis — Tilsit.

V NOVE ZARJE

LJUBEZENSKI ROMAN

»Z neba je padel,« se je odrezala gospa de Bergerjeva, ki je z nezmotljivim instinktom slutila prijetno doživetje. »Letalec je! Najbrže se mu je letalo pokvarilo. Bogme, lep fant je!«

Ko se je ‚lepi fant' dovolj približal, sta Janina in babica opazili, da je njegova bela obleka čisto premočena.

»Zmotila sem se,« je vzkliknila gospa de Bergejeva, »kakor vidim, ni letalec, temveč res neki polbog, ki je slišal moje besede in priletel na oblaku naravnost z Olimpa!«

Ta čas se jima je neznanec že toliko približal, da je lahko izpregovoril; vzkliknil je očitno vesel:

»Oh, vendar spet vidim ljudi! Spoštovani gospe, ali mi lahko povesta, kje v tej puščavi bi našel kakšno hišo, kjer žive ljudje?«

Stara gospa se je nasršila. Sicer se je sama pogosto norčevala iz svojega posestva, toda da si ga takle tujec drzne imenovati ‚puščavo'!«

Namesto nje je hitro vskočila Janina:

»Najbližnja hiša je naša; teraso lahko vidite, če stopite bliže. S čim naj vama postrežemo?«

»Oprostite, vi osebno mi pač ne morete pomagati, toda lahko mi poveste, kje bi dobil kakšnega mehanika ali šoferja...«

»Šoferja? Kaj bi vam šofer? Z avtomobilom ne morete sem gor, celo s kolesom ne!«

»A tako,« je nekoliko razočaran rekel tujec. »Eh, potem...«

Gospa de Bergejeva ga je nekoliko trenutkov merila od nog do glave, potem mu pa pokazala dve mlakici, ki sta se nabrali okrog njegovih čevljev.

»Oprostite,« je dovtipno vprašala, »ali mama ne bi povedali, kje ste iztaknili toliko vode v tej suhi puščavi?«

Neznanec se ni mogel premagati, da se ne bi zasmejal. In po tem smehu si uganil, da je še zelo mlad. Pokazal je z roko proti vrhu hriba in dejal:

»Ker se mi je pokvaril motor, sem moral pristati na neki mlaki tam gori. Moral sem se proti svoji volji okopati.«

»V mlaki?« je besno vzkliknila stara gospa. »To je vendar naša cisterna! Najlepša je v celem kraju!«

«Rad vam verjamem, madame. Če je to cisterna, potem je kajpak res čudovita cisterna...«

»In vi ste jo zdaj nedvomno onesnažili s tem smrdljivim bencinom in oljem!«

Tujec se je navidez skesano priklonil:

»Odpustite mi, madame, zelo mi je žal. Nisem mogel vedeti... Sicer je pa bolješe, da vam povem resnico. Tudi če bi bil vedel, da je to vaša cisterna, bi se bil moral spustiti nanjo, sicer bi se bil z letalom vred raztreščil ob teh divjih stenah.«

»In zlomili bi si bili vrat,« je že nekoliko nežneje pristavila gospa de Bergerjeva. »No, naj bo, kar dobro ste storili, fant moj! Sicer bo naša voda nekaj dni imela nekoliko čuden okus, toda upajmo, da to cvetlicam ne bo škodilo...«

Mladi letalec se je spet spoštljivo priklonil. Z nekoliko tujim naglasom v sicer čisti francoščini je vprašal:

»Madame, kako naj se vam zahvalim za tolikšno ljubeznivost?«

»Tako, da se hitro posušite, sicer si nakopljete še pljučnico! Da, vem, toplo je, toda vseeno si slecite to mokro vrečo, da jo posušimo!«

Lepi moški obraz je zdaj zalila temna rdečica.

»Madame,« je zajecljal, »oprostite, toda mi letalci se za takšno vročino le lahno oblečemo... Samo kopalne hlačke imam na sebi.«

Stara gospa je prasnila v razigran smeh: »Bežite no, ali mislite, da nisem še nikoli videla moškega v kopalnih hlačkah? Kadar greva z Janino na peščino v Juan, jih vidim, kolikor hočem... Moja vnukinja vam bo dala kopalni plašč, steklenico kolonjske vode, skratka vse tisto, kar potrebuje človek, da se nekoliko osveži. Potem se bomo pogovorili o vašem letalu. Pot pod noge, otroka, jaz bom prišla za vama! In ti, Janina, glej, da pripraviš vroč čaj z rumom — ne, bolje, rum s čajem!«

Janina je že hitela po stezici, vodeči do hiše. Mladi letalec je ostal še nekaj trenutkov pri stari gospe in se ji zahvalil za gostoljubnost, nato je stekel z dolgimi koraki za Janino in jo rees kmalu dohitel.

»Ali vam je ime Janina?« je vprašal. »Lepo ime!«

»Babica me je tako krstila; dekleta v tem kraju imajo pogosto takšna imena.«

»Ali ste od tod?« je presenečen vprašal. »Mislil sem, da ste samo na počitnicah!«

»Ne, tukaj živim vse leto... ali skoraj vse leto,« je pristavila, ko se je spomnila na tisti dolgočasni ‚počitniški' mesec, ki ga je vsako leto preživela na graščini pri očetu.

Prišla sta do mesta, kjer si s kamnitne steze stopil na prostrano teraso rožnate hiše, skrite med vonjajočimi evkalipti in poprovim grmičjem, sijočim v tisoč in tisoč drobnih rožnatih cvetovih. Skozi žametasto zelenje listov se je srebrno svetlikal Juanski zaliv v zahajajočem soncu, ki je z jarko rumeno svetlobo barvalo Alpe, hiše v Antibesu in jadrnice, podobne zlatim krpam na sinjini morja.

Neznanec je očaran gledal to razkošno sliko; ni se mogel premagati, da ne bi vzkliknil:

»Gospodična, zelo srečni ste!«

Janina se je lahno nasmehnila in se vzravnala, ne da bi bila odgovorila. Mladi mož jo je od strani pogledal. Moral se je nagniti k njej, saj je bila toliko manjša od njega, da jo je z nežnim in pritajenim glasom vprašal:

»Ali morda niste? To bi bilo pač škoda...«

Opazila je, da ima sinje oči nedoločene barve, menjajoče se po svetlobi in razpoloženju. Ni se hotela razodeti tujcu, ki je komaj pred dobro minuto padel kakor z neba... In zakaj naj bi se pa tudi pritoževala nad življenjem, ki ji ga je določila Usoda ob strani ljubeznive in duhovite babice?

Zmignila je z rameni in pokazala hišo, da bi se otresla dojma, ki so ga zbudile v njej te sinje oči.

»Ali veste, da bi naju babica pošteno oštela, če bi vas videla, da ste še zmerom mokri? Kar hitro v kopalnico, prvo nadstropje, druga vrata desno! Upam, da boste tam našli vse, kar potrebujete. Kopalni plašč visi na vratih. Med tem časom vam bom pa pripravila rum s čajem...«

Četrt ure pozneje se je vrnil neznanec h gospe de Bergerjevi in njeni vnukinji na teraso; sedeli sta za čajno mizico in začudo — molčali. Obe hkrati sta nekoliko začudeno pogledali, ko je stopil s hodnika, vodečega iz hiše na teraso.

Zdaj, ko ni imel pilotske čepice, sta videli, da ima bujne vranječrne lase, očitno s trudom počesane s čela. Ob sencih in na tilniku so si mu vihali v nagajive kodrce. Ker si je bil obraz umil z mrzlo vodo, je zdaj sijal v večerni svetlobi v zagoreli, zdravi barvi, ki je podčrtavala sinjino velikih oči, ležečih globoko pod skoraj ravnimi obrvmi. Čeprav je bil samo v kopalnih hlačkah in v kopalnem plašču, se je gibal tako umerjeno in zložno, da ga je gospa de Bergerjeva z očitnim užitkom opazovala skozi lornjon.

»Res, nisem se zmotila,« je vzkliknila polglasno, »kakor Praksitelov Hermes!«

Janina se je prestrašila, da je tujec ne bi slišal. Sklonila je zardeli obraz nad skodelice, ki jih je služkinja razporejala po mizi.

Bilo je na dlani, da mladega moža pozornost njegove gostiteljice ni posebno zmedla. V kopalnem plašču je nastopal prav tako neprisiljeno in korektno, kakor če bi bil nosil frak. Poklonil se je pred gospo de Bergerjevo in ji vljudno poljubil roko, potem se je pa s tekom lotil jedi, ki jih je bila pripravila Janina.

Opazil je, da ga dami s smehljajem gledata; prejenjal je in se opravičil:

»Oh, gospa, gotovo mislite, da sem pravi divjak! Bil sem lačen ko volk! Le pomislite, moral bi bil pristati v Nici že dopoldne, toda ta pokvara me je obdržala v zraku tako dolgo, dokler nisem opazil tiste mlake, oprostite, hotel sem reči, vaše cisterne. Bil je zadnji čas, ker sem imel le še malo bencina. Niti toliko ga ni bilo, da bi mogel prileteti do morja, ki se razprostira pač skoraj pred menoj. Bil sem besen nase in na ves svet...«

»Nikar se ne opravičujte,« je vzkliknila stara gospa. »Če bi le vedeli, kako mi je ljubo, ko vidim, kako vam naša skromna južina tekne...«

In hudomušno je pristavila:

»Če ima človek dvajset let, ima kajpak še dober tek!«

Mladi neznanec je zardel in se priklonil.

»Toda jaz imam več ko dvajset let,« je vzkliknil. »Šest let več!«

»Glejte, glejte, saj potem ste pa že star gospod! Janina, daj mi še malo čebulovega zvitka...«

Neznanec je široko razprl oči; zdaj, ko je sonce ugasnilo, so bile v večerni svetlobi skoraj vijoličaste.

»Kaj pravite?« je presenečen vzkliknil, »ta čudoviti zvitek je nadevan s čebulo?«

»Da, to je posebnost našega kraja...« je odgovorila Janina, smehljajoč se njegovemu začudenju. »Zvitek s praženo čebulo in olivami.«

»Izredno okusen je,« je hvalil s polnimi usti. »Kar verjeti ne morem, da ste to vi spekli.«

»O, naša kuharica zna pripraviti še druge dobrote,« je ponosno vzkliknila Janina. »Z babico nadzirava kuhinjo. Če boste ostali pri večerji, boste videli, da ne pretiravam!«

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike za pestnice itd. Pere, suši, monga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA

Mladi neznanec je pogledal gospo de Bergerjevo, želeč izvedeti, kaj meni k besedam svoje vnukinje. Stara gospa se je odobravajoče in izpodbudno smehljala. Priklonil se ji je in zašepetal:

»Oh, gospa, res ne vem, ali bi smel... Prav za prav bi se moral zdaj, ko sem se okrepčal, čisto posvetiti svojemu letalu. Potrebujem bencin, mehanika in telefon, da telefoniram v tovarno.«

»Pojdiva,« je vzkliknila Janina in skočila izza mize. »Če bova šla po bližnjici, bova v četrt ure v Juanskem zalivu. Tam boste dobili vse, kar potrebujete.«

»Oh,« je nekoliko v zadregi odgovoril letalec, »ali naj grem kar v tej obleki?«

»Če vas bo kdo srečal, bo mislil, da greste na peščino, na kopanje!« je namesto Janine odgovorila gospa de Bergerjeva. »Nikar ne bodite preveč zapeti. Med tem bom poskrbela, da se bo vaša letalska obleka do dobra osušila...«

Nekaj trenutkov nato sta z Janino hitela po kamnitni stezi, vijoči se po strmem griču proti zalivu. Janina je bila odložila svoj beli predpasnik in je zdaj skakljala po kamnitnih, stopničastih ovinkih s tisto spretnostjo, ki jo dosežeš samo z dolgo vajo.

Najprej jo je težko dohajal, ker je večkrat stekla skozi borov gozdič, se spustila po strmi stezi, da bi si prihranila ovinek, ali pa skočila čez suho studenčno strugo, ki je bila ob tem letnem času brez vode.

Kajpak je zato tudi razgovor med njima zdaj pa zdaj zastal, se pletel brez posebne zveze, v kratkih, preprostih stavkih, med katerimi je bilo treba zajeti sape, da si lahko nadaljeval pot.

»Ta pot pa ni posebno pripravna,« je naposled dejal, oddihujoč se na nekem ovinku. »Ali ni nobene druge ceste do zaliva?«

»O, pač,« je odgovorila, stoječ na nekem parobku in obračajoč proti njemu nasmejani obraz. »Samo da je dolga in dolgočasna, da je joj! Dobra je za babico in za trgovske pomočnike, ki nam prinašajo hrano... Jaz hodim zmerom po tej steni!«

»Menda se ne motim, če mislim, da vam ni ljubo, če vas kdo sreča s tako čudovito oblečenim bitjem?« je vprašal neznanec. »Vi ste tako elegantni...«

Janina je presenečeno pogledala svojo preprosto rožasto oblekco.

»Ali sem elegantna?«

»Meni se vsaj zdi. Hotel sem vam reči, da me lahko pustite samega, brž ko prideva na pravo cesto, če vem je nerodno, hoditi z menoj.«

Pogledala ga je še bolj presenečeno: »Zakaj?«

»Biti moram strahovito smešen v tem kopalnem plašču, ki mi je tako kratek!«

Dolgo ga je pazljivo gledala; malo je manjkalo, da ni z odkrito iskrenostjo svoje babice vzkliknila: »Narobe, zelo lepi ste!«

Lahni kopalni plašč se je njegove klasične pravilne postave ovijal v lepih gubah, tako da je bila še izrazitejša, še lepša. Bila je videti kakor grški kip, ogrnjen v tuniko. Janina se ni zavedala, da si na lepem ni upala več govoriti tako iskreno, kakor je čutila. Obrnila se je stran in odgovorila:

»Oh, če bi vedeli, kako smešno oblečeni ljudje prihajajo v letovišča! Stari gospodje v kopalnih oblekah in stare dame v kazinu v večernih oblekah...«

»Gotovo živite zelo svetovnjaško, če ste vse leto tukaj?« je vprašal tujec.

»Narobe! Ogibam se mednarodne družbe, ki je preplavila naše peščine... Nikoli mi ta kraj ni dražji kakor jeseni, ko so poletni gostje že odšli, zimskih pa še ni.«

V visoko, jasno mladeničevo čelo se je zarisla senčna guba. Nekoliko razočarano je vzkliknil: »Vidim, da ne marate tujcev!«

Živahno se je obrnila k njemu. Dobrosrčna, kakor je bila, ni marala, da bi komu delala krivico, zato se je jela iskreno opravičevati:

»Oh, niste Francoz, morala bi to uganiti po vašem pogledu, po vašem naglasu. Vendar ne smete misliti, da...«

Prekinil jo je in živo dejal:

»Gospodična, po državljanstvu sem Francoz, pa tudi po srcu. Moji starši so bili Rusi in so pribežali iz domovine, ko sem bil še v plenicah. Starši so govorili doma skoraj samo po rusko, zato znam tudi jaz svoj materinski jezik, njegov naglas slišite tudi v moji francoščini, ki je moja druga materiščina. Čeprav nisem nikoli videl svoje domovine, jo prav tako ljubim kakor Francijo, kjer sem odrasel in doštudiral.«

Janina ga je tiho poslušala, nato je pa toplo rekla:

»Tako je prav! Prosim, pozabite besede, ki sem jih tako neprevidno izrekla, saj sem mislila samo na tiste svetovnjaške tujce, ki so povsod doma in nikjer, ki prihajajo semkaj samo, da razkazujejo svoje bogastvo.«

»Da, Francija je sicer gostoljubna do tujcev,« je prikimal mladenič, »in upam, da ji bom to gostoljubje lahko kmalu povrnil!«

Janina ga je začudeno pogledala. V njegovem glasu je zvenela iskrena odločnost.

»Ali ste letalec?« je vprašala, ker ni vedela, kaj naj bi mu še rekla.

»Preizkuševalen pilot, gospodična. Razen tega sem diplomiran inženir in upam...«

Janina ni izvedela, kaj tako trdno upa, zakaj utihnil je in se otožno zagledal v daljavo. Ni opazil, kako je Janina zmignila z rameni, kar je pri njej pomenilo, da ni zadovoljna.

Kaj mi mar? je pomislila sama pri sebi. Simpatičen je, toda hkrati čuden. Ni hotela več misliti na skrivnostnost, ki je obdajala njegove besede, vzravnala se je in pokazala na pot pred seboj:

»Zdaj sva tu! Še deset minut po tej lepi cesti in sredi mesta bova.«

Korakala sta čisto tiho vštric, ne da bi izpregovorila. Zdelo se je, da so neznančeve besede ustvarile med njima neko novo vez, ki je bila pa še prešibka, da bi lahko vezala njune skrivnosti.

Ko sta prišla do prvih hiš, se je Janina ustavila.

»Zdaj se bom poslovila. Mislim, da me ne potrebujete več. Tam onstran ceste je garaža, poleg nje pa mehanična delavnica. Jaz imam še nekaj opravkov v mestu. Domačin, ki se boste z njim vračali, vam bo pokazal pot...«

In že je stekla mimo njega. Po nekaj korakih se je ustavila, se živahno obrnila in nedolžno vprašala: »Oh, skoraj bi bila pozabila! Ali imate radi ribjo juho?«

Ko je videla njegov začudeni obraz, je pojasnila:

Vprašujem vas zato, ker boste tudi pri nas večerjali. Hotela sem namreč nakupiti rib...«

Videti je bilo, da se neznanec obotavlja z odgovorom. Ali bo res ostal še do večera? Tedaj se je v njegovih sinjih očeh toplo zalesketalo in nežno, s pritajenim, milujočim glasom, ki ga je že poznala, je dejal:

»Kajpak, pa še kako rad jem ribjo juho! Upam, da se bom do večera lahko vrnil k vam!«

Zdajci je privozil eleganten avtomobil. Janina je zagledala v njem doktorja Bonheurja. Jela je mahati in klicati:

»Hej! Paul!«

Že je hotel švigniti mimo nje, ker je ni takoj spoznal. Zdajci je zavrl avto in ga ustavil kakšnih dvajset korakov od njiju.

»Kaj pa je to?« je nekoliko zlovoljno vprašal Janino, ko je pritekla k njemu in se vzpela na stopnice. »Kdo je možakar?«

»Neki letalec, ki se mu je pokvarilo letalo. Pokazala sem mu pot v mesto. Dolga povest, Paul, toda povedala vam jo bom, če me boste odpeljali do tetke Blanke, kjer bom kupila ribe...«

»Pojdiva!« je zdaj zadovoljno vzkliknil mladi zdravnik. »Kar vstopite!«

Elegantni avto je neslišno zdrknil po cesti proti zalivu; ‚Hermes' v kopalnem plašču je nekaj časa gledal za njim, potem pa lahno vzdihnil in krenil na pošto, da bi telefoniral v tovarno.

III

Zbogom ali na svidenje?

Ko se je mladi letalec zvečer poklonil gospe de Bergerjevi, je zadovoljno in nekoliko začudeno vzkliknila: »Ho, kaj je pa to? Ali niste rekli, da ste izgubili vso svojo prtljago?

Mladi tujec v beli flanelasti obleki se je vljudno priklonil in opravičujoč se dejal:

»Oprostite mi, madame, prosim, da sem prišel k večerji v svetli obleki, toda bila je edina, ki sem jo iztaknil na svojem pohodu po Juanu.«

»Menda vendar niste nameravali obleči smoking za večerjo s takšno staro gospo, kakor sem jaz, in takšno majhno divjakinjo, kakor je Janina?« je vzkliknila babica in pomežiknila.

Tujec se je nehote ozrl po Janini; stala ob robu terase in bila obrnjena proti zalivu, tako da se je njena drobna postava odražala od srebrne noči kakor nežna silueta. V beli, preprosti platneni obleki je bila nedopovedljivo elegantna.

»Zakaj ne?« je vprašal vljudno.

Janina mu je odgovorila z zvonkim smehom.

»Oh,« je vzkliknila, »napak bi storili, če bi prišli v smokingu ali fraku! Ko bi vedeli, kako sovražim te črne obleke! Gledati jih moram vsako leto mesec dni... in sem vam hvaležna, da ste mi prihranili to kazen!«

Dalje prihodnjič

HJELGIN DOM

Ljubi Gunnar!

Ne prestraši se, da Ti pišem. Nekaj Ti moram povedati in to storim najlaže pismeno. Takoj Ti obljubim, da bo to poslednje pismo, ki ga boš dobil od mene. Rekla sem, da sem močna in hočem Ti dokazati, da je to res. Preden pa končam najino ljubezen, Ti moram povedati nekaj, kar imaš pravico izvedeti.

Imela bom otroka od Tebe, Gunnar.

Menda je nepotrebno povedati, da Te ne bom vsa solzna prosila, da se poročiš z menoj. Ne maram se poročiti s človekom, ki me ne ljubi. (To ni očitek, saj ne moreš za to, da ne čutiš do mene več ko prijateljstvo. Predobro vem, da nisem tisti tip ženske, ki se vanj vi moški zaljubljate.)

Ti imaš pa tiste lastnosti, ki jih želim kot dediščino svojemu otroku. Kulturo imaš, ki jo zahtevam od očeta svojega otroka. In veselim se, da bom imela otroka od Tebe, Gunnar!

Ne bom Te nadlegovala, ne s prošnjo za podporo, še manj s čim drugim. Nihče naj ne izve, čigav je otrok, če Ti tega ne želiš. In mislim, da prav trdim, če menim, da tega ne želiš.

Obljubim Ti, da bo Tvojemu otroku dobro. Obljubim Ti, da pri meni ne boš imel naslednika. Nihče naj ne reče besede čez mater Tvojega otroka. Ne bo imela ljubimcev, njeno življenje naj bo brez madeža.

Nekaj je pa, kar sem Ti že zaradi sebe dolžna povedati. Zakaj, če ne boš vedel tega, boš utegnil celo misliti, da je nemoralno, da se tako veselim otroka.

Ljubim Te, Gunnar. Več ni o tem reči. Od prve sekunde, ko sem Te zagledala, sem Te ljubila.

Sicer pa — zakaj bi se zdaj, ko so na mestu, bala res vélikih besed? In ko je zdaj vendar prvič in poslednjič, da Ti to povem? Ljubim Te, Gunnar...

Kisinka.

Zvečer sem vrgla pismo v nabiralnik; vedela sem, da ga bo Gunnar zjutraj dobil. In kajpak sem bila zelo radovedna, kaj bo odgovoril nanj in ali bo sploh kaj odgovoril. Sicer ne bi bila nič presenečena, če sploh ne bi dal glasu od sebe. Pri Gunnarju me nič ne bi moglo presenetiti, razen tisto, kar je res storil.

Bila sem v predsobju in se preoblačila za uredništvo.

Zaslišala sem škrtanje ključa v ključavnici.

Bil je Gunnar. Ne, ni bil Gunnar. Bil je mož, ki ga nikoli še nisem videla, da, mož, o katerem si niti v sanjah nikoli nisem mislila, da bi ga mogla takšnega videti. Mož, ki me je objel, da sta mi plašč in klobuk zdrknila na tla. Mož, ki me je dvignil, me odnesel v sobo in posadil v stol. Mož, ki je klečal pred menoj na kolenih in mi poljubljal roke...

In med poljubi sem kakor skozi meglo in od daleč slišala besede:

»Kisinka, mala, ti si bacek! Takole si mi igrala komedijo in me prisilila, da sem jo tudi jaz igral! Ali misliš, da te bom pustil sámo, Kisinka? O bog, otrok, življenje brez tebe je pekel! V tistih tednih, ko sva bila sprta, sem mislil, da bom zblaznel. Ti si bila pa tako hladna in trezna, opazil sem to že v Kjöbenhavnu — in ko sva prišla domov, sem zbral vse svoje sile, da sem bil videti prav tako hladen in nedostopen, samo da se me ne bi prehitro naveličala. Oh, Kisinka, ko bi vedela, kako mi je srce bilo, ko sem ti poslal vrtnice in dva dni ni bilo glasu od tebe! Vzela me boš za moža, slišiš! Da se mi ne drzneš ugovarjati! Moja si — ali razumeš? Samo moja! Ti, bil sem strahovito grd. Vendar to ni bilo v bistvu drugo kakor moja šibkost, ki je nisi smela opaziti. Saj nisem tako mislil tisti večer, ko sem bil tako grd. Hotel sem samo, da ti ne bi opazila, da si se čisto vtihotapila v moje srce in ga vsega prevzela. Zdaj je vseeno!

»Rekla si, da me imaš rada, ker sem tako močan. Šibak sem, Kisinka, velik osel sem — in bojim se vélikih besedi prav tako kakor ti — toda saj veš, enkrat v življenju jih moraš izreči, in zdaj ti rečem, tudi če se smešno sliši: Ljubim te, Kisinka, obožujem te, ljubim te, ljubim, ali razumeš?«

— — — — — — — — —

Bilo je nekaj ur pozneje. Telefonirala sem bila v uredništvo in sporočila, da sem bolna. Z Gunnarjem sva doma skupaj zajtrkovala — nihče izmed naju dotlej še ni bil jedel. In vedla sva se prav tako neumno kakor vsi zaljubljenci.

»Menda ti je prav, da se bova dala kar takoj oklicati,« je rekel Gunnar. In kajpak sem morala svečano poiskati v predalu krstni list, birmansko potrdilo in potrdilo o cepljenju koz!

»Mislim, da bo trajalo tri tedne, preden se bova mogla poročiti,« je rekel Gunnar. »Dotlej boš pač pripravljena, ali ne?«

»Mislim, da si zblaznel,« sem rekla in nisem tako mislila.

»Neumnost! Boš že vse pripravila. In Kisinka, kajne, pustila boš svoj poklic? Ali misliš, da z mojimi tri sto kronami na mesec ne bi mogla živeti? Saj lahko doma delaš; piši novele, romane in kaj takšnega, kolikor hočeš, toda nikar, da bi prišel iz službe domov in bi mi služkinja povedala, da je milostljiva odšla v uredništvo, ali da je milostljiva na konferenci.«

»No, bova že videla,« sem se vdala. »Tvojih tri sto kron bi bilo nekoliko malo za življenje. Sicer pa veš, da lahko jaz tudi doma par sto kron na mesec zaslužim. S priložnostnim pisanjem, z novelami, na radiu. O, bo že šlo!«

»In saj nam ni treba dosti kupiti, ali ne? Ti imaš tako vso sobno opravo, kuhinjsko opremo in posteljo in divan, jaz imam pa pisalno mizo, kavč, klavir in dva naslanjača! In takšno šaro, kakor so rjuhe in brisače, to imaš menda tudi...«

»Da, kajpak.« Bila sem vsaj tako vneta kakor on. »Saj potrebujeva samo košaro za malega in pleničke. Sicer sem pa že pričela delati...«

In pokazala sem mu tiste konične majhne nogavičke, ki sem jih bila tako prisrčno skazila.

»Ali hočeš, da bom tulil, Kisinka? To je preveč zame. Torej pohištvo imava, saj ne potrebujeva dosti...«

Niti vedela nisem, kdaj so mi ušle besede:

»Veš, za začetek nama bosta dve sobi s kuhinjo kar dovolj...«

KONEC

O smehu

Resnične filozofije smeha še ni nihče napisal. Vse učene knjige, ki sem jih brala o tej stvari, so o smehu pisale kakor o nečem smešnem.

Vendar pa sežе smeh globlje v človeško dušo kakor samo smešnost. Ne smejimo se samo smešnicam, duhovitim domislekom, temveč prikipi naš najboljši smeh iz čistega veselja do življenja.

Otroci se smejijo za prazen nič. Smejijo se za to, ker so vsi prežeti z življenjsko silo, da prekipevajo in ne vedo, kaj bi počeli..

In v nas odraslih ljudeh se skriva prav takšen način odražanja veselja — globok smeh duha, čeprav pokažemo smehljaj morda samo na ustnicah.

Smeh je znak življenjske sile. Pena je, ki se nabira na najvišjih vrhovih življenjskih valov, je šumenje vodometa ustvarjajoče sile. Smeh je znak veselja zmagoslavne duše.

Notranja vedrost in jasnost nas prevzame vselej takrat, kadar spoznamo veliko resnico, kadar se strnemo s srcem narave ali pa takrat, kadar smo si svesti lastne moči.

Varuje se sleherne tako imenovane resnice, ki ne blesti v veselih barvah, ki se ne iskri v soncu.

Varuj se ljudi, ki znajo biti veseli, ne da bi se smejali. Kar koli mora človek na svetu prestati, dobršen del skrite veselosti si mora znati ohraniti.

L. V.

NAŠ NAGRADNI NATEČAJ

Kotiček za praktične gospodinje

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Koruzna pogača

¼ kile koruzne moke praži 20 do 25 minut na 1 žlici maščobe. Nato zalij z 1 litrom vrele vode in pusti kuhati še 20 minut. Jed mora biti srednje mehka in jo, če je pregosta, še zalij. Ko je kuhana, jo odstavi, stresi vanjo 2 pesti grozdičev (vamperlov), dobro premešaj in zloži na krožnik. Po okusu potresi še s cimetom in sladkorjem. Tako pripravljena koruzna pogača je zelo tečna in dobra večerja. **L. N., Ljubljana**

Za mrzle dni

Po vseh domovih se oglaša šivalni stroj z znano popevko, da so se kostimi in plašči, spravljeni čez poletje, kar preveč nagubali. Tudi naša obutev nam dela preglavice. Sezuva se nam pri vsakem koraku tako, kakor da bi bili čevlji kar za celo številko večji od lanske zime. Ker bomo pa pozimi nosile h kostimu in plašču močnejše čevlje, ki so bolj ali manj zaprti, si bomo pomagale na prav lahek in praktičen način. Iz ostankov tanjše volne si bomo napletle navadna stopala.

Na vsako pletilko nasnujemo 16 petelj, pletemo nekaj centimetrov roba iz 2 desnih in 2 levih petelj, in pletemo iz samih desnih stopalo. Paziti moramo, da stopalo ni prekratko in tudi ne predolgo, da bi se pri izrezu čevlja ne videlo. Ta stopala so predvsem namenjena občutljivejšim nogam, ker so mehka in topla in končno varujejo tanke nogavice, ki se v močnejšin čevljih kar prerade strgajo. **M. T., Ljubljana**

Riševa štruca

Kakršno koli meso, lahko tudi kuhano, zmelji, dodaj sesekljan zelen petršilj, strt strok česna, sesekljano čebulo, majerona, poper in napol kuhan riž. Če premoreš, dodaj tudi 1 celo jajce. Vse skupaj dobro premešaj, izoblikuj štruco, povaljaj v moki in speci. Daj s solato ali kislo repo na mizo. **M. P., Ljubljana**

*

Za vsak prispevek, objavljen v »Kotičku za praktične gospodinje«, plačamo 10 lir. Znesek lahko dvignete takoj po objavi v naši upravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovite na *Uredništvo »Družinskega tednika«, Kotiček za praktične gospodinje, Ljubljana, Poštni predal 345*

CONDIMENTO BOLOGNA
per pasta al sugo

ZAČIMBA BOLOGNA
omaka za testenine

10 pravil za nego pozimi

POZOR! MRAZ PRIHAJA!

Ali ste že opazili, da so ženske pozimi manj lepe? Ker so namreč izpostavljene tisočerim neprijetnostim mraza. Prinašamo nekaj nasvetov, da se boste obvarovale proti tem nevšečnostim.

1. Prehod mrzlega zraka v toploto burjenih sob ima za posledico, da plane kri v obraz. S časom postane tako obraz trajno rdeč, česar prav gotovo ne marate. Če hočete to preprečiti, si vsak večer polagajte obkladke iz mlačnega čaja, skuhanega iz slezovih (ajbiševih) koreninic.

2. Pozimi so roke pogosto rdeče in nabrekle. Da to preprečite in da boste poživili krvni obtok, dvignite kdaj pa kdo kviško, hitro razklepajte in sklepajte prste in krožite z zapestji.

3. Če so postali vaši nohti krhki, kar se pozimi pogosto zgodi, opustite loščenje za teden dni in vsak dan natirajte nohte z jodovim alkoholom.

4. Ozebline so najčešče posledica pomanjkanja vitamina v telesu. Lahko si pa bolečine omilite, če jih natirate s temle mazilom: 2 g resorcina, 2 g evkalj. olja, 2 g terpentinoga olja in 16 g kolodija.

5. Na suhe lanice, ki se rade luščijo, položimo večkrat na dan obkladke iz mlačnega čaja. Preden ležete, se na debelo namažite z mastno kremo.

7. Trepalnice se v mrazu rade lomijo. Mažite si jih z ricinovim oljem!

8. Lasje so pozimi tudi dosti bolj suhi akor poleti. Umivajte si jih manj pogosto in nadomestite umivanje s tem, da si lase čistite s čopkom vate, namočenim v lasni vodi.

9. Mraz polenî krvni obtok, zato so gležnji pogosto otekli. To lahko preprečite tako, da se vsako jutro masirate. Lezite na hrbet, dvignite noge kviško in z rokami korenito drgnite noge od gležnjev do kolen dvajsetkrat zapovrstjo.

10. Ravnajte se po gornjih nasvetih in ostali boste lepi tudi v najhujšem mrazu!

Kako negujemo ušesa

Prav tako kakor vsak dan umivamo obraz, tako bi morali vsak dan očistiti tudi notranjščino ušes. Le redko se zgodi, da se komu nabira v ušesih maslo v preveliki meri zaradi bolezni, največkrat je temu vzrok samo pomanjkljiva čistoča. Prav tako je tudi drugim nevšečnostim sluha največkrat kriva nesnaga, ki si jo pozabimo vsak dan znova spraviti iz ušes. Ušesa očistimo tako, da ovijemo na leseno paličico malo vate in si z lahkim pritiskom očistimo ušesno votlino. Nikdar pa ne smemo vrtati po ušesih s kakšnim ostrim predmetom! Kadar čutite, da se vam kljub vsakodnevni negi maslo v ušesih trdi in vas v ušesni notranjščini boli, tedaj pojdite k zdravniku, ker imate prav gotovo bolno uho.

Prav tako vprašajte zdravnika za svet, če vam po ušesih večkrat brez vzroka šumi ali zvoni. V tem primeru je namreč nevšečnosti krivo splošno telesno počutje. Največkrat po ušesih šumi slabokrvnim in živčnim ljudem. Nevšečnost se da torej odpraviti samo z zdravili, ki jih po pregledu predpiše zdravnik, ne pa z vsemi mogočimi drugimi pripomočki, ki prej skodujejo, ko koristijo.

Kadar vas po ušesih trga, nimate pa pri tem vročine, vlijte v uho nekaj kapljic toplega olja, če pa tega nimate, glicerina in zamašite uho s ščepcem vate. Nikar ne brskajte po ušesni votlini in ne vlivajte vanjo vode. Kakor hitro pa dobite vročino, pokličite zdravnika, ker si pri vnetju srednjega ušesa, ki v takšnem primeru največkrat nastopi, sami ne morete pomagati. Prav tako vam samo zdravnik more pomagati, če vas potem, ko vas je trgalo po ušesih, začno boleti še vratne žleze.

Če vam je v uho zlezla žuželka, ali vam je vanj padel kakšen majhen predmet, nalijte v uho olja in mirno počakajte, ker bo žuželka ali predmet z oljem vred sam od sebe prišel iz ušesa.

Ostani mlada!

Navadno si ljudje žele, da bi dočakali zelo visoko starost, vendar si pa nihče ne želi biti star. Mnogim izmed nas se zdi, da je edino mladost osrečujoča in so žalostni, ker ne morejo ostati večno mladi.

Vendar to ne drži. Človek lahko ostane tako dolgo mlad, kolikor dolgo hoče. Mladosten namreč ni samo tisti, ki ima rožnata lica, prožno hojo in gibčne noge, temveč vsak, ki zna ohraniti mlado dušo.

Pogosto je zgubana in sivolasa babica, mladostnejša kakor njena vnukinja. Saj je znano, da so na svetu mladi starci in stari mladeniči. Telo se torej po milj volji lahko stara, samo da ohranimo prožne, mladostne misli. Temeljni nasveti za ohranitev mladosti so tele:

Ne delaj tega, kar delajo drugi in ne oziraj se na govorice ljudi. Skušaj s svojimi očmi gledati resnici in poštenosti v obraz, pa bo tvoj duh ostal veder in mladosten.

Veruj! Samo vera ohranjuje mladost. Veruj vase, v druge in v moč vsega sveta. Kdor nikomur in ničemur ne more več verjeti, ta je star.

(Ti trije modeli so risani izrečno za »Družinski tednik« in niso bili še objavljeni.)

Športni plašč s kapuco, granatno rdeče barve. Dva velika žepa in širok pas so edini okras. Kapuca je podložena s sivim, debele zimske na roko pletene nogavice so pa sivo-rdeče barve. Drugi model naše slike kaže visoko zaprti plašč iz sivega jerseya. V životu ima dve odprti gubi, pod pasom pa dva žepa. K tem plašču se poda rjastorjava ruta in prav takšne rokavice. Zadnji plašč na naši sliki je olivnomodre barve. Močne gube na hrbtu zadrgne pas, ki se zapenja s široko zaponko. Čepica na glavi je iz istega blaga kakor plašč, ruta in rokavice so pa temnordeče barve.

Brez vere človeku ni lahko živeti. Dvom in pesimizem sta glavna nepriatelja tvoje mladosti. Oba zavijata tvojo dušo v somrak.

Tisti, ki misli, da vse ve, je starec, pa naj bo po letih mladenič. Samo tisti je mlad, ki ve, da se mora še veliko naučiti.

Ne straši se trpljenja, bolezni in sploh vsega kar te lahko doleti! Strah pije kri, slabi živce in stara. Narobe: ohrani dobro volio in pokaži, da si močna!

Če boš tako hranila svojega duha, te bodo vnukinje začudene izpraševale, kako si živela, da si do tako visoke starosti ohranila mladost.

Požrla sem iglo, kako naj si pomagam?

Otroci pogosto delajo svojim staršem skrbi, ker pri igranju požro vse mogoče predmete. Na srečo takšna nesreča navadno ne terja večjih nevšečnosti, če predmet, ki ga je otrok požrl ni oster. Velikokrat se je pa zgodilo, da je tudi šivanka ali žebelj brez zdravniške pomoči ali poškodovanja notranjih organov, opravil svojo pot po telesu in spet prišel na dan.

Otroku, ki je požrl kakršen koli predmet, skuhajte kašasto jed, najbolje je iz krompirja. Kašasta jed se bo v želodcu ovila okrog pogoltnenega predmeta in omilila njegovo delovanje. V nobenem primeru pa ne dajajte otroku odvajalnih pripomočkov.

Zanimiv model plašča iz grobega kockastega blaga, ki se zapenja — zadaj s patentno zadrgo! Pokrivalo je kombinacija turbana in krznene kučme in se čudovito poda modernemu obrazu

Če se je pogoltnjen predmet zataknil v požiralniku in ga otrok tudi s kašljanjem ne more spraviti iz grla, nemudoma pokličite zdravnika, ker se lahko otrok zaduši.

Iz nosa spravimo žuželko ali kakšen predmet najlaže s kihanjem. Nasujte otroku pod nos popra ali praška za kihanje, pa bo nevšečnost sama prišla iz njega.

Trsko spravimo izpod kože tako, da s prstom pritisnemo na konec rane in skušamo trsko prijeti s pinceto. Če se nam zatrga, pa rano kratko in malo pogumno zarežimo z nožem, ker bomo samo tako lahko trsko do zadnjega košček dobili iz kože.

Posebno pazljivi moramo biti pri odstranjevanju predmetov iz oči. Sami lahko spravite nevšečnosti iz očesa, če dolgo gledamo v eno samo točko, tako da nam začno teči solze. Z njimi vred bo prišel iz oči tudi predmet. Sicer si pa lahko odstranite prah iz oči s pomočjo robca, ki pa mora biti čist.

Porabni nasveti

Pri preselitvi vam dostikrat ostane le malo časa. Najprej preglejte vse svoje stvari in jih razdelite v štiri skupine: 1. kar je treba vzeti s seboj, 2. prodati, 3. podariti, 4. zavreči. Pri vsem tem pa glejte, da se ne boste dale zapeljati od prevelike sentimentalnosti. In še nekaj: Na vse zavoje, kovčege in zaboje napišite vsebino. Vse ključke označite s številkami, zakaj red je pol življenja.

Ali že veste, da sta porcelan in beloprstena posoda veliko trpežnejša, če jo enkrat na leto postavimo v čisto vodo, ki ne vsebuje apnenca, počasi segrevamo, pustimo četrt ure vreti in potem v vodi ohladimo?

Ščetko za lase operemo v mrzli vodi, ki ste ji dodali nekoliko salmijaka. V vodi namakamo samo ščetine in moramo biti previdni, da ne namočimo tudi lesa. Če pa ščetine postanejo premehke, jih namočimo v galunovo raztopino, da postanejo spet trde.

Zelenih, trdih listov pora nikar ne zametujte! Očistite jih, posušite, zdrobite v prah in shranite za zimo. Tako si boste pripravile dobro in okusno začimbo za juho.

Vaša termoska je pričela puščati. Nezgoda je najbrže v tem, da se je zamašek zožil. Zavrtajte z narobne strani v zamašek luknjo, zabijte vanjo košček lesa — in steklenica bo popravljena.

ŠAH

Urejuje A. Preinfalk

Problem št. 203.

Sestavil C. Behting

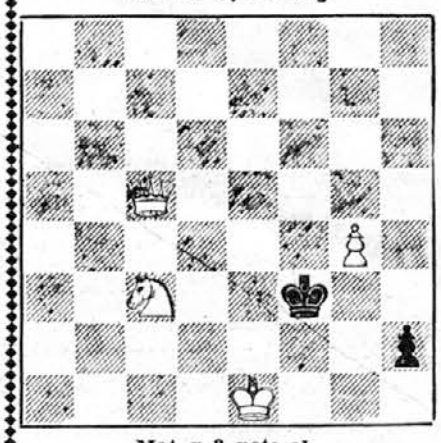

Mat v 3 potezah

Problem št. 204.

Sestavil A. Kotzig

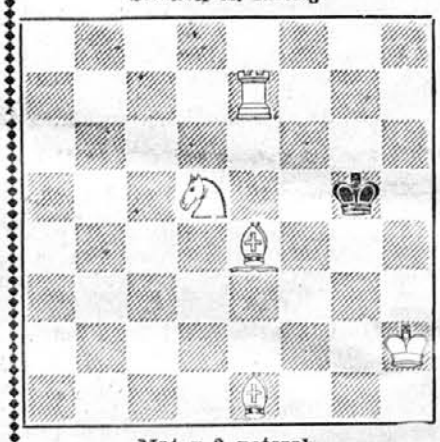

Mat v 2 potezah

Boj za drugo nagrado

225. SICILJANSKA OBRAMBA

P. Keres—J. Foltys.
Monakovo, sept. 1942.

1. e4, c5. [Foltys se je na tem turnirju omejil proti odprtim otvoritvam s sicilsko obrambo, ki mu je samo v tej partiji odpovedala.] **2. Sf6, d6. 3. d4, cd4. 4. S×d4, Sf6. 5. f3.** [Precej nenavaden ukrep, ki je naperjen proti zmajski varianti, saj bi na g6 beli odgovoril s 6. c4 in se zelo utrdil v središču; okolnost pa, da beli ni igral 5. Sc3, omogoči črnemu, da igra tako na izvedbo d5; prvi pogoj je, da belemu prepreči e4—e5.]

e5. 6. Lb5+, Ld7. [Izkustvo kaže, da je mnogo bolje s Sd7 ohraniti tega lovca za obrambo belih polj.] **7. L×d7+, Sb×d7.** [D×d7 ni zadostno.] **8. Sf5, Sb6. 9. Lg5, d5. 10. Dd3, g6.** [Črni ima že neprilike in raje sam žrtvuje kmeta, kakor da bi ga vzel in se izpostavil močnemu napadu: de4. 11. Db5+, Sbd7. 12. Sc3 in 0-0-0 itd.; seveda se mu tudi tu ne godi dobro.] **11. Se3, d4. 12. Sg4, Le7. 13. S×e5, 0-0.** [Kralj je na varnem, a težav še ni konec.]

14. Lh6, Lb4+. 15. c3, Te8. 16. cb4, T×e5. 17. 0-0, Tc8. 18. Sd2, Te6. 19. Tac1, Tec6. 20. T×c6, T×c6. 21. Sb3. [Črnemu žrtev kmeta ni prinesla olajšanja, temveč ima skrbi s slabotnim kmetom in z obema skakačema, ki težko najdeta boljša mesta.] **Tc4. 22. Tc1!, Dc7.** [Na T×b4? bi trdnjava zašla; 23. a3, Ta4. 24. Sc5, Ta5. 25. S×b7; zdaj gre pa še en kmet k vragu.] **23. D×d4, T×d4. 24. T×c7, Td7. 25. Tc1.** [Ker črne figure slabo stoje, beli niti ne menja; partija je že odločena.]

Se8. 26. Se5, Te7. 27. a4, f6. 28. Lf4, Kf7. 29. Kf2, Sa8. [Iz takih pozicij se ni še nikoli nič dobrega rodilo.] **30. Lb8, b6.** [Z a6 bi se nekaj dlje držal, a na stvari nič ne spremeni.] **31. Sa6, Tb7. 32. Tc8, Ke7. 33. Lg3. Ker** izgubi skakača v sramotnem kotu, se je črni vdal. Ta zmaga je Keresu pomagala na drugo mesto; igral je zelo točno, posebnega napora pa ni bilo treba, saj je postal Foltys tako rekoč žrtev otvoritve.

Vesti

V zagrebškem turnirju je prišlo do nepričakovane spremembe. Mojstra Rabarja, ki je izstopil, je zamenjal inž. Dydzinsky. Pa menda ni vplivala na to odločitev izgubljena prekinjena partija z Laburo? Kakovost in zanimivost turnirja je s tem močno padla. Škoda.

Po tretjem kolu vodi inž. Kindij z vsemi tremi zmagami.

Letošnji **prvak Bolgarske** je dr. Tošev, ki je zdaj — po smrti nadarjenega Geševa — tam brez dvoma najmočnejši šahist. Že l. 1933. je v tekmi z Geševom podlegel šele v drugem dvoboju za državno prvenstvo.

Turnir v Sofiji se je takole končal: dr. Tošev 9½ točke od 14 možnih; sledita mu Bidev in Popov po 9 točk, Malčev 8½, Dimitrov in Karastojčev po 8 točk itd. Izid kaže, da so se močno klali. Bidev je že iz bivše Jugoslavije znani amater Bidić. Popov je pa najmlajši med dobrimi in torej mnogo obeta. Dodati je treba, da se letošnjega tekmovanja ni udeležila dvakratni prvak Cvetkov, ki je odlično igral na olimpiadi v Buenos Airesu, saj si je na prvi deski priboril 70 % vseh možnih točk in večkratni zmagovalec, a do nedavnega še emigrant Neikirch.

Bolgarija v šahu dobro napreduje. V Monakovem je bila še zadnja, v Buenos Airesu l. 1933. pa v skupini B že peta.

Rešitev problema št. 202.

1. c4, grozi D×d5 mat.
1. ... e3. 2. Sf2 mat.
1. ... S×c4. 2. Df5 mat.
1. ... Sb4. 2. S×c5 mat.
1. ... Se7. 2. S×d6 mat.
1. ... T×e5+. 2. D×e5 mat.

Nadaljevanje v 4. stolpcu poa črto

Izdaja K. Bratuša, novinar; odgovarja H. Kern, novinar; tiska tiskarna Merkur d. d. v Ljubljani; za tiskarno odgovarja O. Mihalek — vsi v Ljubljani